

JAARVERSLAG 2016
BESTUURSVERSLAG ONDERWIJS
JAARREKENING

Doen waarin je gelooft

Voorwoord

In dit jaarverslag legt het bestuur van PIT Kinderopvang & onderwijs verantwoording af over het gevoerde beleid in het jaar 2016.

De verantwoording van de activiteiten en het gevoerde beleid betreffen PIT Onderwijs. PIT Kinderopvang verantwoordt zich binnen de voor de eigen sector gebruikelijke en wettelijke stakeholders.

Werkwijze beleid en voortgang

PIT doet waarin het gelooft. Dat betekent dat het visie heeft, doelgericht werkt, plant om deze doelen te behalen en zich daarover verantwoordt.

Ons beleid is gepland en cyclisch van aard. Planningen voor een jaar, maar passend binnen een meerjarenplanning. Plannen geeft rust en duidelijkheid; het houdt PIT op koers. Het geeft ook aan waar de keuzes zijn gemaakt. Daarmee beschermt de planning, zonder star te willen zijn, tegen allerlei ad hoc invloeden.

Wij hanteren daarvoor een zelf ontworpen webbased beleidsontwikkelingsysteemⁱ. Onze planning en voortgangsbewaking zijn aan dit systeem gekoppeld en geven daardoor inzicht aan iedereen die verbonden is aan PIT en aan de Inspectie van het Onderwijs. Daarnaast heeft het systeem een openbaar deel waar de beleidsuitgangspunten en de meerjarenplanning inzichtelijk worden gepresenteerd.

Financiën en het beleid

PIT ontvangt op grond van de ingeschreven leerlingen op 1 oktober enig jaar subsidies van de overheid. PIT is daarmee aangewezen op louter de reguliere middelen. Daarnaast ontvangt PIT Onderwijs ondersteuningsmiddelen van de samenwerkingsverbanden. Tenslotte is er sprake van incidentele subsidies die geormerkt zijn. Noch van de gemeenten, noch op grond van gebiedsgerichte subsidiemaatregelen ontvangt PIT extra gelden. Binnen die beperkte mogelijkheden kiest PIT zijn eigen weg. 'Efficiency' en 'effectiviteit' zijn veelal leidend in de processen.

Het jaarverslag, een verantwoording

Dit jaarverslag is bestemd voor iedere belangstellende. Dat zijn veelal partners met wie PIT samenwerkt. Daarnaast voor de subsidieverlener, de overheid. Voor alle overige geïnteresseerden is een exemplaar beschikbaar via onze websiteⁱⁱ. Onder de ouders van onze scholen wordt een populair jaarverslag verspreid.

Het bestuur,

Monique Fluitsma
(bestuurder)

Ad Vos
(bestuurder)

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	5
Geschiedenis van PIT	5
PIT Kinderopvang & onderwijs	6
PIT Onderwijs.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bestuur en toezicht	6
De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR).....	7
PIT-raad	7
Missie	7
Visie	8
Omgevingsanalyse	8
De beleidsontwikkelingen	9
Voortgang	9
Identiteit	9
Opvang en onderwijs.....	9
Passend onderwijs - 1-ondersteuningsroute en 1-stap verder.....	9
VVE (voor- en vroegschoolse educatie)	10
Onderwijsresultaten	10
Personeel.....	10
De beheersing van uitkeringen na ontslag	11
Scholing tot master	11
Organisatie	11
Naar integrale kindcentra.....	11
Kwaliteit	12
Huisvesting.....	12
Beheer	12
Materieel	13
Communicatie	13
Klachten.....	13
Overige ontwikkelingen.....	13
Fusie Trhiade	13
Financiën en beleid.....	14
Financiën	14
De lumpsumfinanciering	14
De beleggingen, leningen, derivaten en liquiditeit	14
Investeringsbeleid.....	14
Prestatiebox.....	14
Doordecentralisatie ondersteuningsmiddelen van het samenwerkingsverband	15

Risico-inventarisatie en –beheersing.....	15
De financiële analyse	15
Gevoerd financieel beleid	15
Analyse financieel resultaat	15
De financiën en het ingezette beleid	16
Constateringen	16
De gevolgen	16
Tot slot	17
Verslag van de Raad van Toezicht	18
Organisatiegegevens	19

JAARREKENING 2016

A	Toelichting op onderdelen van het Jaarverslag	2
	Kerngegevens.....	2
	Jaarverslag.....	2
	Continuïteitsparagraaf	6
B	Jaarrekening	
B1	Balans per 31 december	7
B2	Staat van baten en lasten	9
B3	Kasstroomoverzicht	11
B4	Toelichting behorende tot de jaarrekening	12
B5	Toelichting op de onderscheiden posten van de balans.....	13
B6	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	15
B7	Overzicht verbonden partijen	17
B8	Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van baten en lasten	18
C	Overige gegevens	
C1	Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming.....	21
C2	Gebeurtenissen na de balansdatum	21

Doen Waarin Je gelooft

Verslag Raad van Bestuur

Geschiedenis van PIT

PIT is in 2015 ontstaan uit een fusie van de Stichting Kinderopvang Zwijndrecht (SKZ) en de Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Alblasserdam – Zwijndrecht (PCOAZ).

Alblasserdam

Het voormalige CNS was al meer dan 125 jaar vertegenwoordigd in de gemeente Alblasserdam. De eerste school die deze Vereniging stichtte was de school met de Bijbel aan de Kerkstraat (De Schalm). In 2003 is CNS gefuseerd met PCO te Zwijndrecht.

Heerjansdam

De Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs te Heerjansdam, ontstaan in 1893, beheerde basisschool De Rank. In 2013 is de Vereniging gefuseerd met PCOAZ.

Hendrik-Ido-Ambacht

De Vereniging voor Christelijk Basisonderwijs te Hendrik-Ido-Ambacht, Trhiade, ontstaan in 1976 beheerde drie basisscholen, t.w. De Meander, De Tweestroom en De Wijngaard. In 2016 is de Vereniging gefuseerd met PIT Onderwijs.

Ridderkerk

De Vereniging voor Christelijk Speciaal Onderwijs te IJsselmonde-Oost beheerde een speciale school voor basisonderwijs De Burcht. Deze is in 2001 ontstaan uit de voormalige school voor lom-onderwijs De Arend en de school voor mlk-onderwijs De Open Hof. In 2011 is de Vereniging gefuseerd met PCOAZ.

Zwijndrecht

PCO is ontstaan in 1980 uit een fusie van de schoolverenigingen CVO, COCO en PCO, alle gevestigd in Zwijndrecht. De ontstaansgeschiedenis gaat terug tot 1885. Er was toen sprake van de stichting van een lagere school in de wijk Centrum (Kerkstraatschool) en een school in Groote Lindt. In 1922 kwam er een nieuwe school bij aan de Juliana van Stolbergstraat (Julianaschool).

- CNS:
Christelijk Nationaal Schoolonderwijs (1866 - 2003)
- CVO:
Vereniging voor Christelijk Volksonderwijs (1860 - 1980)
- COCO:
Vereniging voor Christelijk Onderwijs en Christelijke Opvoeding (1880 - 1980)
- PCO:
Protestants Christelijk Onderwijs (1980 - 2003)
- PCOAZ:
Protestants Christelijk Onderwijs Alblasserdam-Zwijndrecht (2003 - 2015)
- PIT:
PIT Kinderopvang & onderwijs (2015 – heden)

PIT Kinderopvang & onderwijs

PIT Onderwijs

PIT bestaat uit PIT Kinderopvang en PIT Onderwijs. PIT Onderwijs is verantwoordelijk voor het onderwijs aan kinderen van 4-13 jaar binnen de organisatie die activiteiten ontplooit voor kinderen van 0-13 jaar.

Zowel in kinderopvang en onderwijs groeit het besef dat kinderen baat hebben bij een doorgaande ontwikkelingslijn. Een lijn, niet alleen in gescheiden sectoren zoals kinderopvang en onderwijs, maar integraal. Eenzelfde ontwikkeling was herkenbaar in de periode van vóór 1985. Deze ontwikkeling mondde uit in een wettelijk samengaan van kleuteronderwijs en lager onderwijs in basisonderwijs. Ervaren werd en wordt dat integrale samenwerking leidt tot het beter kennen en erkennen van kinderen in hun ontwikkeling en wat zij daarvoor nodig hebben. Om die reden heeft PIT ervoor gekozen om alle basisscholen en kinderopvanglocaties 'kindcentrum' te noemen. PIT stuurt daarmee aan op een integrale samenwerking in het belang van kinderen.

PIT beheert 19 kindcentra. In de zin van de WPO zijn deze onder te verdelen in 15 kindcentra en een kindcentrum voor speciaal basisonderwijs. Daarnaast heeft PIT drie kinderdagverblijven. PIT beheert de kindcentra op de manier van 'zelfstandig als vanzelfsprekend, maar gezamenlijk waar het kan of beter is'. Zo verzorgen de 15 kindcentra basisonderwijs voor kinderen van 4 - 13 jaar binnen en aansluitend op de omgeving waarin het kindcentrum staat. Deze kindcentra maken hierbij deel uit van het samenwerkingsverband 28.09 ('Drechtsteden'). Het kindcentrum voor speciaal basisonderwijs De Burcht maakt deel uit van het samenwerkingsverband 28.05 ('RiBA') en staat ten dienste van de basisscholen in die regio. Zij werken vanuit de christelijke levensovertuiging. In het kindcentrum geven onze medewerkers vanuit die levensovertuiging invulling aan onze opdracht. Sfeer, omgang met elkaar, vieringen en professioneel handelen zijn daarbij uitingsvormen van de waarden en normen die wij hanteren.

Ouders met jonge kinderen zijn op zoek naar opvang en onderwijs voor hun kind. Naast levensbeschouwing wordt ook gekeken naar afstand, kwaliteit, aanbod, activiteiten et cetera. Vanuit onze identiteit is er in beginsel geen belemmering voor welk kind dan ook om toegelaten te worden tot een van onze kindcentra. Op welke grond er ook door ouders zelf gekozen wordt, wij vinden het gesprek tussen de ouder en de leiding van het kindcentrum van groot belang. Centraal hierbij staan: passen we bij elkaar en biedt ons kindcentrum de beste ontwikkelkansen voor het kind?

Elk van onze kindcentra werkt aan de kwaliteit van opvang en onderwijs en doet dat op eigen wijze. Eén ding staat daarbij voorop: hoe het accent ook gelegd wordt, kinderen staan centraal. De ontwikkelingen rond Passend Onderwijs sluiten naadloos aan op ons werken en onze ambities. Ouders kennen hun kind het beste. In het kader van educatief partnerschapⁱⁱⁱ hechten wij veel waarde aan een nauwe samenwerking. Die samenwerking stimuleert een kind om zich goed te voelen en nog beter te leren.

Bestuur en toezicht

Het College van bestuur van twee bestuurders die in collegiaal verband samenwerken en een Raad van Toezicht bestaande uit zeven leden. De Codes Goed Bestuur¹ van de PO-raad en de NVTK² worden toegepast.

---

¹ De codes zijn onverkort overgenomen en er zijn geen wijzigingen aangebracht.

² NVTK, Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in de kinderopvang

Tijdens de bestuursvergaderingen is veel gesproken over de integratie van kinderopvang en onderwijs. Daarnaast over huisvesting, de fusie met de Vereniging Christelijk Basisonderwijs te Hendrik-Ido-Ambacht en bedrijfsmatige zaken voortvloeiend uit de fusie.

De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

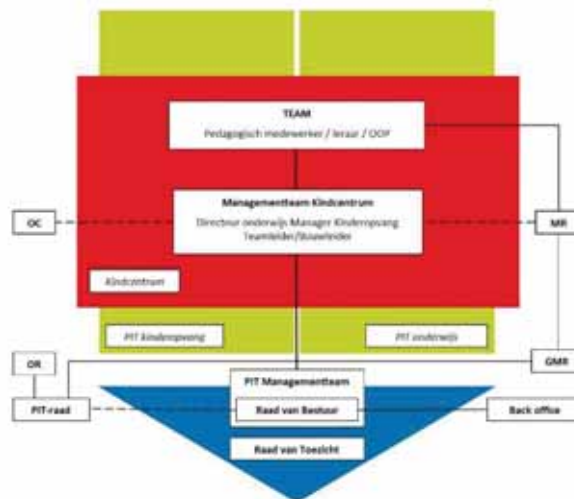
In 2016 is de GMR is drie keer bij elkaar gekomen. Tevens waren er commissievergaderingen bijvoorbeeld aangaande de financiën en de organisatie.

De volgende onderwerpen zijn besproken: bestuurlijke fusie met Vereniging Christelijk Basisonderwijs te Hendrik-Ido-Ambacht, de vorming van een PIT-raad, werktijdenreglement, de Wet Werk en Zekerheid, reglement datalekken, jaarrekening 2015, de begroting van 2016 en het financieel beleidskader.

PIT-raad

De PIT-raad is tweemaal bijeen geweest. De raad is vanuit het integrale karakter van de organisatie ontstaan om gezamenlijke integrale medezeggenschap mogelijk te maken. Het onderwijsjaar 2016-2017 is uitgeroepen tot proefjaar waarin allerlei zaken zijn en worden besproken om tot een formele instelling te komen per 1 augustus 2017.

Tijdens de overleggen is gesproken over: klokkenluidersregeling, reglement bijzondere gelegenheden, begroting kinderopvang en onderwijs, PIT-raad statuten ende uitkomsten van de fusiewerkgroepen.

Missie

Wij bieden kinderen van 0 tot 13 jaar maximale kansen om zich te ontwikkelen met doorlopende ontwikkelingslijnen en boeiende dagprogramma's waarin de leukste kinderopvang, inspirerend christelijk onderwijs, een breed scala aan vrijetijdsactiviteiten en ondersteuning naadloos op elkaar aansluiten. Vanuit onze normen en waarden begeleiden wij hen op inspirerende wijze bij het opgroeien. Zo bereiden wij kinderen voor op een sociaal, zelfstandig en kansrijk functioneren in de maatschappij van de toekomst.

Visie

De maatschappij is multicultureel, open en gericht op het individu in relatie tot de omgeving. Onze belangrijkste taak daarin is kinderen met opvang en christelijk onderwijs de beste ontwikkelingskansen te bieden. Wij leren hen met respect om te gaan met de medemens, samen te werken, met zorg en aandacht relaties aan te gaan en keuzes te maken vanuit eigen verantwoordelijkheid.

Onze medewerkers bepalen met hun inzet, enthousiasme en deskundigheid iedere dag de kwaliteit van ons werk. Ze doen hun werk met passie, zijn betrokken en goed opgeleid. Ze krijgen bij ons alle ruimte om hun specifieke competenties te ontwikkelen om zichzelf, onze kindcentra, ons vak, onze organisatie en het werkplezier te verbeteren. Ze nemen hierin hun eigen verantwoordelijkheid en dragen zo optimaal bij aan het realiseren van onze doelen. Ze bieden kinderen bij elke stap in hun leven passende begeleiding, hebben een open houding ten opzichte van het kind, de ouders en de maatschappij en ambiëren topkwaliteit in hun werk.

Voor ouders zijn we een professionele en vertrouwde partner op pedagogisch en onderwijskundig gebied. Samen met hen ontdekken en ontwikkelen we de individuele talenten van de kinderen en laten hen daarin uitblinken. Ieder kind voelt zich bij ons veilig en uitgedaagd om in zijn of haar eigen tempo sociaal, emotioneel, fysiek en cognitief te groeien en met andere kinderen de wereld te ontdekken.

Onze ambitie is om de belangrijkste speler te zijn binnen de omgeving waarin onze kindcentra gevestigd zijn. We zijn voortdurend op zoek naar nieuwe ontwikkelingen en nemen initiatieven om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van ons werk blijft uitstijgen boven het landelijk gemiddelde. Om van elkaar te leren, te innoveren en continu te verbeteren, delen we kennis en kunde en werken we samen met mensen en organisaties rondom het kind.

Onze kindcentra opereren zelfstandig en zijn vrij om in relatie tot hun eigen doelgroep en omgeving beleid te voeren dat voortvloeit uit onze missie en visie. De professionele aanpak van onze medewerkers, de unieke, persoonlijke ontwikkeling van het kind en de samenwerking met de ouders staan daarin altijd centraal.

Omgevingsanalyse

PIT functioneert in vier gemeentes. In alle vier de gemeentes is geen sprake van extra onderwijssubsidies. Uitsluitend in Zwijndrecht wordt in beperkte mate bijgedragen aan de coördinatie van de 'brede school' voor een beperkt aantal locaties. De transitie jeugdzorg in relatie tot de gevolgen van passend onderwijs trekt sporen binnen de kindcentra. Er wordt steeds meer beslag gelegd op de inzet van leerkrachten en directeuren om de ontwikkelingen in goede banen te leiden. Dit leidt tot verhoging van de werkdruk. Daarnaast wordt er in de gemeentes nagedacht over huisvestingszaken die een relatie hebben met de verschillende schoolbesturen.

Vanuit eigen visie streeft PIT kinderopvang & onderwijs naar een integratie van kinderopvang en onderwijs. Daartoe is de organisatie in 2015 gefuseerd en streeft nu op alle locaties het 'integrale kindcentrum' na.

In het kader van internationalisering heeft PIT in de afgelopen jaren geen internationale contacten gehad en streeft er ook de komende jaren niet naar.

De beleidsontwikkelingen

Het bestuur heeft ervoor gekozen om beleid consequent en vasthoudend langs een aantal ontwikkelingslijnen voort te zetten. Het bestuur heeft daarmee doelen voor ogen die van belang zijn voor de ontwikkeling van de organisatie en is gericht op het bereiken van deze doelen in 2020. Deze doelen staan in bredere perspectief van ontwikkelingen in het onderwijs zoals de invoering van wetenschap & technologie, integraal kindcentrumontwikkelingen, onderwijs2032, ICT-onderwijs.

Voortgang

Identiteit

PIT en de kindcentra werken vanuit de christelijke identiteit waar ruimte is voor alle kinderen ongeacht hun levensbeschouwing. Onze identiteit is in het gedrag van de medewerkers herkenbaar. Doel: Elk kindcentrum voldoet aan het PIT identiteitskader.

PIT heeft beleid met betrekking tot christelijke identiteit in het algemeen binnen PIT en op onze kindcentra in het bijzonder. De drie kindcentra van 0-4 jaar vormen daarin een neutraal bijzonder karakter. Identiteit bestrijkt het beleid in het breedste zin van het woord. De levensbeschouwelijke, pedagogische en didactische identiteit wordt vanuit de PIT missie en visie vormgegeven binnen de kindcentra en passend binnen de context waarin het kindcentrum actief is.

Het beleid wordt consistent gemonitord. Naast het levend houden binnen de teams zijn er jaarlijks momenten binnen de teams waarin het beleid wordt geëvalueerd en geactualiseerd.

In 2017 zal dit beleid worden voortgezet.

Opvang en onderwijs

PIT heeft integrale kindcentra voor opvang en onderwijs van 0- 13 jaar, waarin kinderen een ononderbroken ontwikkeling kunnen doormaken die ondersteund en gestimuleerd wordt door hooggekwalificeerde en betrokken medewerkers en optimale faciliteiten. De kindcentra voldoen minimaal aan de door de overheid en door PIT gestelde kwaliteitseisen. Daarnaast werken de kindcentra aan hun eigen ambities.

Doel: Elk kindcentrum voldoet minimaal aan de wettelijke (kwaliteits)eisen.

Passend onderwijs - 1-ondersteuningsroute en 1-stap verder

Kindcentra hebben de beschikking over een ondersteuningsprofiel. Dit profiel bestrijkt de leeftijdsgroep die het kindcentrum bezoekt. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt welk onderwijsaanbod kan worden gegeven op de (ondersteunings)vragen die kinderen en hun ouders hebben. Dit wordt gestalte gegeven vanuit de visie handelingsgericht werken en -denken (HGW)^{iv} en opbrengstgericht werken (OGW). Deze visie gaat uit van het vroegtijdig ontdekken en wegnemen van belemmeringen in het leren en ontwikkelen van kinderen. De 1-ondersteuningsroute is een structuur die in kindcentra is ingevoerd om vraag en aanbod goed op elkaar af te stemmen en te waarborgen.

In het kader van onderwijsontwikkeling is gestart met beleid m.b.t. wetenschap en technologie. De ontwikkeling zal op de kindcentra verder worden uitgezet naar 2020.

Nog steeds zien we dat een toename van pedagogisch/didactisch kennis en handelen mede door passend onderwijs, binnen het kindcentrum extra werkzaamheden voor de directeur en de leerkrachten met zich meebrengen. Deze werkzaamheden bestaan vooral uit administratie, overleg, gesprekken en verslaglegging.

In 2017 vindt er een analyse plaats van de toename in werkzaamheden in het kader van o.a. passend onderwijs.

VVE (voor- en vroegschoolse educatie)

In onze kindcentra wordt integraal gewerkt aan een doorgaande lijn (o.a. peuterspeelgroepen en voorschool). In Alblisserdam en Hendrik-Ido-Ambacht zijn IKC's van 0 – 13 jaar.

PIT hecht grote waarde in een goede overgang van voorschool naar vroegschool. In 2016 zijn op alle kindcentra nadere afspraken gemaakt inzake de afstemming en samenwerking tussen voor- en vroegschool.

In 2017 wordt het integrale beleid verder vormgegeven.

Onderwijsresultaten

In de jaarlijkse detectie van de onderwijsinspectie is één signalering voort gekomen die leidde tot nader onderzoek. Daarnaast zijn in het kader van het cyclisch kwaliteitsonderzoek twee kindcentra bezocht. Alle onderwijs van de kindcentra van PIT, op één kindcentrum na hebben het basisarrangement. De tussenopbrengsten worden gemonitord door PIT. Dit leidt tot gesprekken met interne begeleiding en leiding en soms tot interventies.

De inhoudelijke ontwikkeling van de kindcentra is ingegeven door signaleringen vanuit diverse instrumenten. Deze wordt planmatig vormgegeven binnen het zelf ontwikkelde beleidssysteem. De kindcentra werken daardoor aan diverse onderdelen van het curriculum met verbetering van het aanbod en de resultaten als doelen.

In het kader van zelfevaluatie en de nieuwe Wet op het toezicht zal in 2017 het eigen systeem van auditing worden verfijnd.

Op bestuursniveau heeft het jaarlijks overleg plaatsgevonden. Met de Inspectie is in goed overleg gewerkt om de onderwijskwaliteit van onze kindcentra op peil te houden en verder te ontwikkelen. Door de inspectie is geconstateerd dat bestuursbeleid in het onderwijsbeleid op de kindcentra is terug te zien. Daarmee wordt aangegeven dat de bestuurlijke aansturing op het gebied van handelingsgericht en opbrengstgericht werken effect heeft.

In 2017 zal het interne beleidssysteem worden aangepast aan het nieuwe toezichtskader.

Personeel

Onze medewerkers handelen professioneel en integer, zowel individueel als in het team, passend bij de PIT-cultuur. Zij geven invulling aan hun eigen ontwikkeling en verantwoordelijkheid en leggen daarover als vanzelfsprekend verantwoording af. Zij doen dit in samenwerking met hun collega's en in partnerschap met de ouders.

Doel: Personeelsleden handelen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid in samenspraak en samenwerking met collega's en ouders.

De functiemix^{vi}

Om het loopbaanperspectief en de beroepskwaliteit van leraren te verbeteren is in de cao 2009 de functiemix voor leraren vastgelegd. De stichting heeft reeds in 2006 al een aanzet gegeven om het carrièreperspectief voor leraren gestructureerd vorm te geven. In 2015 is de cao-percentagenorm van 39,6% gehaald. Na de fusie met Thriade is dat percentage gedaald naar 34,8%. Het huidige beleid wordt gecontinueerd en het is de verwachting dat medio 2017 de norm wordt gehaald. Verder zijn activiteiten ontplooid om invulling te geven aan de invoering van de functiemix. Deze

zijn vooral gericht op gerichte scholing om personeelsleden in staat te stellen te voldoen aan de vereiste kwalificaties. Het eigen opleidingscentrum speelt daarin een belangrijke rol.

De beheersing van uitkeringen na ontslag

Zoals in elke organisatie is er binnen PIT een bepaalde mate van verloop. Dit verloop kan ontstaan door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, vertrek op eigen initiatief, door een carrièrestap of door eigen ontwikkeling. Er is landelijk beleid ontwikkeld om leerkrachten in staat te stellen hun eigen beroepskwaliteit te verbeteren. Dit biedt echter geen garantie dat iedere leerkracht daar succesvol in is. Het beleid van PIT is erop gericht deze leerkrachten verder te helpen door scholing en ondersteuning. Wanneer dit niet leidt tot het gewenste resultaat, wordt de leerkracht in goed overleg geholpen in het vinden van ander werk.

In 2016 hebben drie personeelsleden de stichting verlaten die aanspraak maakten op enige vorm van uitkering.

Scholing tot master

Eigenaarschap, eigen verantwoordelijkheid, het willen bijdragen aan de kindcentrumontwikkeling zijn eigenschappen die passen bij onze ontwikkeling. In dat kader geeft PIT medewerkers de mogelijkheid 'in company' de opleiding tot master SEN^{vi}. 25 medewerkers hebben deze mogelijkheid aangegrepen en volgen voor het tweede jaar deze opleiding. In september 2016 zijn zes leraren gestart met deze opleiding. Gezien de ontwikkelingen rond passend onderwijs, die van de samenwerkingsverbanden en de rol van de leerkracht daarin, is een dergelijke opleiding een verrijking voor medewerker en organisatie.

Organisatie

PIT is een integrale organisatie, wat betekent dat er sprake is van één visie, één team en één integrale leiding. Voor de integrale kindcentra van 0-13 jaar of van 2-13 jaar geldt een gefaseerde termijn m.b.t. de vorming van één leiding, één visie en één pedagogische en educatieve aanpak in een adequaat en passend gebouw.

Doel: Elk kindcentrum voldoet aan het PIT-kindcentrumkader.

Naar integrale kindcentra

*"In dit kindcentrum wordt gewerkt volgens één pedagogische visie op ontwikkeling en educatie. Kinderen worden in staat gesteld om hun talenten optimaal te ontwikkelen; doorlopende ontwikkelingslijnen, dagarrangementen en kind nabije zorg zijn inherent aan deze voorziening. Organisaties uit kinderopvang, peuterspeelzalen en onderwijs kunnen, op gelijkwaardige basis, opgaan in deze Kindcentra 2020 en één nieuwe organisatie vormen."*³

PIT definieert het kindcentrum als volgt:

- Eén team met één pedagogische visie en educatieve visie, voortvloeiend uit de missie en visie van PIT,
- dat gezamenlijk werkt aan een optimale en harmonische talentontwikkeling van kinderen van 0-13 jaar
- dat zorgdraagt voor doorlopende ontwikkelingslijnen en boeiende dagarrangementen,
- in eenduidige samenwerking en onder één regie/leiding.

---

³ www.kindcentra2020.nl

PIT gelooft in deze ontwikkeling en intensiveert het beleid om te komen tot integrale kindcentra zoals hierboven gedefinieerd. PIT is een inspirerende eenduidige organisatie die de voedingsbodem is voor echte integratie van kinderopvang en onderwijs binnen alle geledingen van de organisatie, zoals toezicht, bestuur, leiding, medezeggenschap, ondersteuning en teams van kindcentra. *In 2017 wordt op consistente en planmatige wijze de ontwikkeling van kindcentra voortgezet.*

Kwaliteit

Alle kindcentra presteren beter dan de basisnorm van GGD en Inspectie Onderwijs en functioneren op het zelf geformuleerde hoge ambitieniveau.

Doel: Elke kindcentrum heeft eigen ambities geformuleerd.

De ontwikkeling van kwaliteit betreft alle beleidsterreinen. Door middel van een intern digitaal systeem krijgt de kwaliteitscyclus vorm. Alle medewerkers hebben toegang tot dit systeem. Hierdoor heeft kwaliteitsdenken een integrale plaats in het denken van de medewerkers. Het systeem is transparant en toegankelijk. Op hoofdlijnen wordt daarmee tevens verantwoording afgelegd aan ieder die toegang heeft tot de website www.transparantbeleid.nl.

PIT investeert in een hoge kwaliteit. Dat uit zich onder andere in het jaarlijks aanbieden van scholingen en trainingen voor de medewerkers.

In 2017 wordt gewerkt aan een auditwerkwijze voor alle kindcentra.

Huisvesting

Gebouwen zijn rendabel en duurzaam met minimale leegstand. Ze passen bij de behoefte van de omgeving en maken het mogelijk de doorgaande lijn van het kindcentrum te realiseren.

Doel: PIT werkt aan de totstandkoming van gebouwen die passen bij de gestelde kindcentrum-criteria.

Huisvesting De Boeg/De Loopplank

In de regio is er sprake van lichte krimp. Gemiddeld daalt het leerlingenaantal tussen 1 en 2%. In Alblasterdam is ervoor gekozen om de samenvoeging van twee kindcentra te onderzoeken. Deze onderzoeken hebben geleid tot positieve reacties. Samen met de gemeente wordt nu aan planvorming gedaan voor een kindcentrum van 0-13 jaar in het centrum van Alblasterdam. In 2016 is een architect gekozen voor de verdere realisatie van de plannen.

Doordecentralisatie

In Zwijndrecht hebben de schoolbesturen het initiatief genomen om samen met de gemeente de huisvestingsbehoefte in de gemeente te onderzoeken. De besturen hebben toegewerkt naar een plan waarin samen met de gemeente gewerkt kan worden aan de realisatie van huisvesting in de eerstkomende vier jaren en een 'doorkijkje' naar de volgende vier jaren. PIT heeft daarin de lijn van sterke christelijke kindcentra gekozen.

Huisvesting De Tweestroom

In Hendrik-Ido-Ambacht is in overleg met de andere schoolbesturen en de gemeente nieuwbouw voor kindcentrum De Tweestroom gerealiseerd.

Beheer

PIT beschikt over adequate systemen die efficiënt en effectief werken mogelijk maken.

Doel: PIT hanteert adequate systemen.

Door de fusie tussen kinderopvang en onderwijs heeft PIT de ambitie om digitale systemen en sociale mediavoorzieningen zoveel als mogelijk is te integreren. In 2016 zijn daar stappen in gezet. *De verwachting is dat in 2017 verder zal worden geoptimaliseerd.*

Materieel

Het materieel staat ten dienste van opvang en onderwijs, de ontwikkeling van de kinderen en het realiseren van de organisatiedoelen. Het is efficiënt, doelmatig en waar mogelijk duurzaam.

Doel: PIT hanteert materialen die passen bij de gestelde ontwikkelingseisen van kinderen.

De ontwikkelingen binnen de kindcentra zijn de basis voor het investeringsplan. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd in gesprekken met de directeuren.

Communicatie

Ouders en medewerkers zijn elkaars partner in opvoeding, opvang en onderwijs. De kindcentra zijn gericht op samenwerking. Er is sprake van organisatie brede interne interactie en een open communicatie met de omgeving.

Doel: Elk kindcentrum voldoet aan het PIT-partnerschapskader en het PIT-communicatiekader.

Medezeggenschap en samenwerking

PIT hecht veel waarde aan samenwerking met ouders en medezeggenschap. Door gevormde kindcentra vindt er zowel op centraal als decentraal niveau integratie plaats. Hierbij is de vorming van een PIT-raad ingezet. Daarnaast vinden activiteiten binnen de kindcentra plaats in de geïntegreerde benadering van en samenwerking met de ouders van (0)2-13 jaar.

Verwacht wordt dat in 2017 zowel de centrale PIT-raad als de lokale kindcentrumraden in werking zijn met in achtname van en rekening houdend met de wettelijke voorschriften.

Klachten

Daar waar intensief wordt samengewerkt tussen leerkrachten, kinderen en ouders speelt communicatie een grote rol. Er wordt van alles gedaan om deze communicatie zo goed mogelijk te laten verlopen. Toch kan het weleens voorkomen dat dit niet lukt. Daarvoor heeft PIT een klachtenprocedure. PIT hecht eraan, in samenwerking met de vertrouwenspersonen, om klachten zo goed mogelijk op te lossen. Hierbij is 'praten met elkaar' (de dialoog) om te komen tot elkaar goed begrijpen een voorwaarde. In 2016 zijn geen klachten ingediend.

Overige ontwikkelingen

Fusie Trhiade

In 2015 heeft het bestuur van de Vereniging Christelijk Onderwijs te Hendrik-Ido-Ambacht "Trhiade" PCOAZ verzocht te fuseren. Gedurende het jaar is het fusietraject in gang gezet. Dit heeft geresulteerd in een fusieaanvraag bij het ministerie. De Commissie Fusie Toets Onderwijs (CFTO) heeft de minister positief geadviseerd. Dat betekent dat de fusie per 1 januari 2016 een feit is geworden. Trhiade bestond uit drie basisscholen en vier locaties in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht.

Financiën en beleid

Inleiding

PIT is afhankelijk van de subsidie van de overheid. Door efficiënte bedrijfsvoering staan het begrotings- en jaarrekeningtraject in een strak stramien. Dat betekent dat begroting, uitputting en verantwoording door het gehele jaar gepland staan en in beginsel conservatief van aard zijn. In overleg met de directeuren is de begroting kritisch en doelgericht opgesteld. De uitputting wordt frequent besproken met alle individuele directeuren met oog op de forecast. Het bestuur is daarbij consistent op de hoogte van de voortgang.

Financiën

PIT is een financieel solide organisatie met kengetallen die minimaal voldoen aan de voor de sector gebruikelijke waarden.

Doel: PIT voldoet aan de gestelde financiële criteria.

De lumpsumfinanciering

De lichte daling van leerlingen in de regio de doelmatige subsidie van de rijksoverheid en het gemis aan gemeentelijke onderwijssubsidies stellen PIT voor een uitdaging. Creativiteit en 'op de kleintjes letten' zijn het adagium bij het opstellen van de begroting. Geconstateerd mag worden dat door creativiteit en efficiency in de afgelopen jaren kostenreductie gerealiseerd is, maar dat we tegen de grenzen aanlopen van wat betamelijk is. Dat dit bij gelijkblijvend organiseren en werken zijn weerslag heeft op het onderwijs en de werkdruk van leerkrachten en directeuren laat zich raden. Inmiddels is gestart met de omslag naar meer samenwerken op deskundigheid, eigenaarschap en gedeelde verantwoordelijkheid. Hiermee krijgen de kindcentra, de directeur en de leerkracht meer regie over integrale ontwikkeling van het kindcentrum, waarbij beleidsvrijheid meer benut kan worden.

De beleggingen, leningen, derivaten en liquiditeit

In 2016 is door het bestuur conform het financieel statuut gehandeld. Dit statuut regelt de liquiditeits- en beleggingsmogelijkheden van PIT. De dagelijkse uitvoering is in handen van het bestuur. Er zijn geen wijzigingen opgetreden in de beleggingen op de lange termijn. De beleggingen bestaan uit risicovrije deposito's.

Investeringsbeleid

PIT voert een actief beleid op het actueel houden van huisvesting, materieel en lesmethoden. Hiervoor is een meerjarenbeleid ontwikkeld. In de regel investeert PIT niet in huisvesting. In 2016 is daar een uitzondering op gemaakt anders was het onmogelijk binnen de regionale bestuurlijke afspraken om nieuwbouw voor De Tweestroom te realiseren. Dit is primair de verantwoordelijkheid van de lokale overheid die hiervoor ook de middelen ontvangt.

Het ICT-investeringsbeleid is gebaseerd op een meer-jarenvervangingscyclus. Deze cyclus bevat componenten die qua technische ontwikkeling aan snelle veranderingen onderhevig zijn.

Prestatiebox

Het onderwijs van de kindcentra ligt op of boven de norm van de inspectie en er is sprake van constante groei in het kader van werken met 'standaarden' als ambitieniveau. Er is vanuit de prestatiebox extra ingezet op personeel en leermiddelen op kindcentra gepleegd om genoemde activiteiten mogelijk te maken. 25% van de middelen die beschikbaar zijn gesteld zijn in het kader van opbrengstgericht werken uitgegeven aan interne studiemomenten, die vorm hebben gekregen

in het eigen PIT-opleidingscentrum. De overige 75% van de beschikbare middelen zijn ingezet voor extra personele inzet voor de klas.

In het kader van cultuureducatie hadden de scholen overeenkomsten met professionele aanbieders van educatieve culturele programma's.

Doordecentralisatie ondersteuningsmiddelen van het samenwerkingsverband

Middelen van het samenwerkingsverband worden in het kader van ondersteuningsarrangementen door-gedecentraliseerd naar het onderwijs van de kindcentra. Voor deze middelen wordt aan het samenwerkingsverband verantwoording afgelegd. E.e.a. is conform het ondersteuningsplan.

Risico-inventarisatie en –beheersing

Jaarlijks actualiseert het bestuur de inventarisatie en beheersing van risico's. Deze worden vervolgens besproken met raad van toezicht en medezeggenschap. De risico's worden verdeeld in reduceren, afwentelen, delen en/of accepteren. Naar mate de kans op risico's kunnen voorkomen worden deze gekwantificeerd. Onder de belangrijkste risico's en/of onzekerheden vallen o.a. de kleinere kindcentrumlocaties, disfunctioneren van personeelsleden, werkdruk. Tot op heden hebben de risico's nog geen belangrijke effecten gehad. Deze interne risicoanalyse wordt meegenomen in het proces van opstellen van de meerjarenbegroting als onderdeel van de planning & control cyclus. Daar zijn de belangrijkste risico's en onzekerheden in opgenomen.

De financiële analyse

Gevoerd financieel beleid

PIT stelt zich ten doel om de beschikbare financiële middelen verantwoord in te zetten voor het onderwijs.

Een analyse van de huidige financiële situatie leert dat er sprake is van een gezonde financiële basis voor de toekomst van PIT. Het financieel beleid van PIT is uitgewerkt in een planning en control cyclus. Hiertoe zijn binnen PIT afspraken gemaakt over de procedures en verantwoordelijkheden die de realisatie van doelstellingen en de continuïteit van PIT moeten borgen.

De cyclus kent de volgende onderdelen:

- Financieel beleidskader
- Taakstellende (meerjaren)begroting
- Monitoring en rapportage per kwartaal
- Het financieel jaarverslag

Hoofdbeleidsdoelstelling met betrekking tot het vermogen is het afdekken van de risico's die de organisatie draagt.

Analyse financieel resultaat

Het resultaat wordt op hoofdlijnen vergeleken met de begroting 2016 en de exploitatie 2015.

De samenstelling van de jaarrekening 2016 heeft plaatsgevonden conform de richtlijnen die zijn uitgevaardigd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur, Wetenschappen (OC&W), die mede zijn gebaseerd op bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek. Op sommige punten wijken de OC&W-richtlijnen af of zijn er aanvullende richtlijnen vanwege de specifieke eisen die de verslaggeving van onderwijsinstellingen vergt. Het jaarverslag kent een verplichte indeling op voorschrift van OC&W.

Analyse kasstroom

Gedurende 2016 is er aan liquide middelen € 798K meer uitgegeven dan is ontvangen. Dit, als gevolg van de oplevering van het nieuwbouwproject kindcentrum De Tweestroom waarmee per saldo € 344K meer is uitgegeven t.o.v. 2015. Daarnaast zijn de schulden in 2016 afgenomen met € 575K. Dit wordt veroorzaakt door een aflossing van een langlopende schuld bij het ministerie ad € 108K, een afbetaling van een openstaande schuld aan OC&W ad € 279K en een daling van de crediteurenstand met € 178K.

Treasury beleid

PIT heeft in 2016 gehandeld conform het geldende treasury beleid. PIT heeft geen beleggingen in aandelen of obligaties uitstaan. Overtollige middelen worden op een vrij beschikbare spaarrekeningen gezet zodat PIT ieder moment hier vrij over kan beschikken.

De financiën en het ingezette beleid

PIT Onderwijs heeft ervoor gekozen dat het beleid betreffende identiteit, passend onderwijs, ontwikkeling van het personeel en de ontwikkeling van kindcentra consequent en consistent voort te zetten. Op de vier beleidsterreinen zijn dan ook activiteiten ontplooid die tot het behalen van de voorgenomen resultaten moeten leiden. De missie en de geformuleerde doelen voor 2020 zijn hiervoor een belangrijke focus. Flankerend hieraan is er een strak financieel regime gevoerd om de financiële uitputting conform de begroting te laten verlopen. Het grootste begrotingsonderdeel betreft het personeel. Aangezien er nauwelijks krimp in de regio is of te verwachten valt, hebben er ook geen ontwikkelingen plaatsgevonden van grote personele betekenis. Gezien de prognoses vallen deze ontwikkelingen ook niet te verwachten.

Ten aanzien van de verbonden partijen en het samenwerkingsverband zijn geen ontwikkelingen van betekenis geweest, noch vallen deze te verwachten.

Constateringen

Het geven van goed onderwijs, in relatie tot alle formele en informele verplichtingen die het kindcentrum kent, maar ook de toenemende diversiteit aan leerlingen (gedrag en ontwikkeling), vereisen adequate ondersteuning. De formele en informele verplichtingen komen voornamelijk voort uit de steeds toenemende maatschappelijke taak die het kindcentrum uit te voeren krijgt. Daarbij kan gedacht worden aan passend onderwijs, opbrengstgericht werken, ontwikkeling van kindcentra, voor- en vroegschoolse educatie in relatie tot de kinderopvang, samenwerkingsverbanden en de relaties met zorg- en adviesteams, Centra voor Jeugd en Gezin en de toenemende netwerken om voorliggende zaken af te stemmen en te ontwikkelen. Maar ook aan daarmee gepaard gaande toenemende administratieve lasten, overleggen en gesprekken. We constateren dat dit het werk van de leerkrachten en directeuren significant complexer en intenser heeft gemaakt en maakt.

De gevolgen

De toenemende complexiteit en intensiteit van de werkzaamheden binnen 'passend onderwijs' en samenwerking binnen gemeentes en regio maken keuzes onvermijdelijk. Het volstaat hier te constateren dat 'kindcentrum zijn' in zijn maatschappelijke context en omgeving echter meer is dan alleen het (wettelijk en gesubsidieerde) primaire proces.

Scholing van personeel is een voorwaarde voor onderwijskwaliteit. Het is een landelijk speerpunt en wordt beleidsmatig voortgezet in de vorm van de lerarenbeurs en functiemix. Er is binnen PIT voor gekozen om scholing alleen in te zetten op beleid gerelateerde onderwerpen. Daar waar ondanks scholing en ondersteuning sprake is van verloop door toeleiding naar ander werk of ontslag, is beleid gevoerd om uitkeringen na eventueel ontslag te voorkomen of te beheersen. Daarnaast is er doorlopende aandacht voor ombuigingen en besparingen om met de beperkte middelen efficiënt te werken.

Tot slot

Het bestuur gelooft in de eigen kracht, de eigen koers en de beïnvloeding van intern en extern beleid binnen de eigen invloedssfeer. Het bestuur doet waarin het gelooft. PIT investeert veel in menskracht, kennis(deling) en vaardigheden om een breed gedragen professionele organisatie in stand te houden en waar mogelijk en nodig verder te ontwikkelen. Een organisatie die werkt aan de leukste kinderopvang en inspirerend onderwijs en de kinderen helpt hun talenten en mogelijkheden te ontwikkelen.

Alle medewerkers van PIT zetten zich in voor het kind. Hoewel de grenzen van de mogelijkheden vaak worden en zijn bereikt, blijft de organisatie transparant communiceren met de ouders, partners en verantwoordelijke instanties over wat binnen de mogelijkheden wel of niet haalbaar is. Daarin heeft kwaliteit van opvang en onderwijs aan de kinderen topprioriteit.

Doen waarin je gelooft

Verslag van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in het kader van de governancecode invulling gegeven aan het:

1. Goedkeuren van begroting, jaarverslag en strategisch meerjarenplan.
2. Toezien op naleving wettelijke verplichtingen, de code goed bestuur en afwijkingen van die code.
3. Toezien op de rechtmatige verwerving en deugdelijke aanwending van de middelen.
4. Aanwijzen van een extern accountant.
5. Werkgeverschap van het uitvoerend bestuur en evaluatie het bestuur.
6. Toezien op de werkwijze van het bestuur bij het aansturen van de organisatie.

De Raad van toezicht verleent goedkeuring aan het beleid van het College van Bestuur en daarmee het bestuursverslag.

In 2016 heeft de Raad van Toezicht vijfmaal vergaderd. Er is een aanvang gemaakt met het bezoeken van (integrale) kindcentra. De Raad van Toezicht heeft conform cao de beloning van de Raad van Bestuur vastgesteld. Binnen de richtlijn van de VTOI heeft zij de vergoedingsregeling voor de Raad van Toezicht vastgesteld. Voor beide besluiten heeft de RvT zich laten adviseren door een extern ter zake deskundig adviseur. Per 31 december 2016 is een lid teruggetreden waardoor er per 1 januari 2017 een vacature ontstaat. Deze vacature zal worden ingevuld op voordracht van de PIT-raad.

Nathan Gorter – voorzitter

Ad Keller

Hans Koudstaal

Eduard Koutstaal

Ronald de Meij

Edwin van Wijngaarden

Organisatiegegevens

PIT Onderwijs

Bestuursnummer: 80433

Dr. Plesmanstraat 22

Postbus 325

3330 AH ZWIJNDRECHT

T: 078 8200010

E: info@pit-ko.nl

I: www.pit-ko.nl

De kindcentra

Het Akkoord	Alice van der Hoek	15VH-01	De Loopplank	Martijn Beekhof	07IR
De Boeg	Martijn Beekhof	08UU	Margriet	Albert Walrave	22LK-01
De Bron	Albert Walrave	15SZ-00	De Meander	Caroline Scheurwater	12GN
De Brug	Anneke Goedegebuur	15NZ	De Notenbalk	Anneke van de Pol	22LK-00
De Burcht	Lisette Korporaal	00MN	De Schalm	Tanja Laging	04KC
Impuls	Alice van der Hoek	16EC	De Tweestroom	Conny Valk	12PH
Juliana	Anneke van de Pol	15VH-00	De Rank	Anneke van de Pol	04MZ
De Kim	Anneke Goedegebuur	15SZ-01	De Wijngaard	Marleen de Gruijter	27XA

Raad van Toezicht

Voorzitter:

Nathan Gorter (2015-2018)

Vicevoorzitter:

Edwin van Wijngaarden (2015-2018)

Leden:

Adrie Huijser (2015-2016)

Ad Keller (2015-2018)

Hans Koudstaal (2015-2018)

Eduard Koutstaal ing. (2015-2018)

Ronald de Mey (2015-2018)

Bestuur

Monique Fluitsma

Ad Vos

Leden van het bestuurlijk managementteam:

Directeur Kwaliteit & Personeel Max van de Pol

Manager Bedrijfsvoering Patricia Visser

De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

Voorzitter: Arjan Buitelaer (2013-2016)

Vicevoorzitter: Lilian Schoonderwoerd (2013-2016)

Ambt. ondersteuner^{viii}: Vera van der Voorden (tot 1 augustus 2016)

De PIT-raad

Voorzitter: Martijn Zuidweg (2016-2018)

Vicevoorzitter: Lilian Schoonderwoerd (2016-2018)

Ambt. ondersteuner: Marjan Kwaak (per 1 september 2016)

VERKLARENDE WOORDENLIJST

-
- ⁱ **Beleidsontwikkelingsysteem (BOS®)** In 2008 heeft de Stichting een webbased Beleidsontwikkelingsysteem ontwikkeld. Dit systeem vervangt het wettelijk vereiste schoolplan op de school. Het systeem is te benaderen via de website www.PIT.nl of rechtstreeks via www.transparantbeleid.nl
- ⁱⁱ **Website** www.PIT.nl
- ⁱⁱⁱ **Educatief partnerschap** is een model waarmee je als school samen met de ouders je onderlinge relatie kunt vormgeven en versterken. Het model gaat er vanuit dat school en ouders gelijkwaardige partners zijn in de educatie, de opvoeding en het onderwijs, zij het dat de eindverantwoordelijkheden van ouders en professionals verschillen. Het gaat om partners die inzien dat ze een gezamenlijk belang hebben, namelijk optimale voorwaarden creëren voor de ontwikkeling en het leren van kinderen, thuis en op school. Samen kunnen ze meer bereiken dan ieder voor zich afzonderlijk. (uit: educatief partnerschap: wat houdt dat in? (20-04-2007: Suzanne Beek, Arie van Rooijen & Cees de Wit)
- ^{iv} **HGW** is een opleidingstraject voor leerkrachten van drie jaren verzorgd door: NTO-effect, www.nto-effect.nl
- ^v **IKC** Integraal Kindcentrum van 0-13 jaar waarin kinderopvang volledig geïntegreerd is in de basisschoolorganisatie
- ^{vi} **Funciemix** In het Convenant LeerKracht van Nederland is afgesproken om meer dan 1 miljard euro per jaar extra te investeren in het onderwijs. Hiervan wordt het grootste deel ingezet voor betere beloning van leraren. Scholen krijgen extra geld om leraren in hogere salarisschalen te belonen: de versterking van de funciemix.
Schoolbesturen bepalen in overleg met (het personeelsdeel van) de medezeggenschaps-/ondernemingsraad hoe zij de nieuwe funciemix gaan realiseren. Deze website helpt daarbij. Bestuurders, MR/OR-leden, directeuren, leraren en andere betrokkenen kunnen hier de ontwikkeling van de funciemix volgen. Het is ook mogelijk om de funciemix te vergelijken met het gemiddelde, bijvoorbeeld van de schoolsoort of regio, met andere instellingen, en met de doelstelling.
- ^{vii} **Master SEN:** Master in Special Educational Needs.
- ^{viii} **Ambtelijk ondersteuner** Om de GMR professioneel te ondersteunen in zijn taak is ten behoeve daarvan een ambtelijk ondersteuner (80 uur per jaar) aangesteld. Belangrijkste taken zijn: agendavoorbereiding, informatieverzameling en procesbewaking.

Doen waarin je gelooft

Jaarrekening 2016

Stichting PIT-Onderwijs

Toelichting op onderdelen van het Jaarverslag

Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer 80433
 Naam instelling Stichting PIT-Onderwijs

Adres Dr. Plesmanstraat 22

Postadres Postbus 325
 Postcode / Plaats 3330 AH ZWIJNDRECHT
 Telefoon 078-8200010
 E-mail info@pit-ko.nl
 Internet-site www.pit-ko.nl

Contactpersoon A.J. Vos
 Telefoon 078-8200010
 E-mail info@pit-ko.nl

Brin	Naam	Sector
00MN	Speciaal Kindcentrum De Burcht	SBAO
04KC	Kindcentrum De Schalm	BAO
04MZ	Kindcentrum De Rank	BAO
07IR	Kindcentrum De Loopplank	BAO
08UU	Kindcentrum De Boeg	BAO
12GN	Kindcentrum de Meander	BAO
12PH	Kindcentrum de Tweestroom	BAO
15NZ	Kindcentrum De Brug	BAO
15SZ	Kindcentrum De Bron / Kindcentrum De Kim	BAO
15VH	Kindcentrum Juliana	BAO
16EC	Kindcentrum Impuls / Kindcentrum Het Accoord	BAO
22LK	Kindcentrum De Notenbalk / Kindcentrum Margrietschool	BAO
27XA	Kindcentrum De Wijngaard	BAO

Jaarverslag

De jaarrekening 2016 maakt deel uit van het jaarverslag. In het jaarverslag wordt nader ingegaan op onderdelen als bestuursbeleid, kerngegevens, kernactiviteiten, juridische structuur, bestuursamenstelling, organisatiestructuur en ontwikkelingen verslagjaar.

Kerncijfers	2016	2015	2014	2013
Financieel				
Baten				
Rijksbijdragen	16.385.395	16.314.136	15.990.903	15.812.875
Overige overheidsbijdragen	16.621	48.480	53.400	46.264
Overige baten	604.902	784.257	682.209	1.214.939
Totaal baten	17.006.918	17.146.873	16.726.512	17.074.078
Lasten				
Personele lasten	13.765.189	14.018.862	14.249.673	14.108.074
Afschrijvingen	546.743	484.573	465.751	432.500
Huisvestingslasten	1.374.818	1.301.108	1.169.415	1.063.496
Overige instellingslasten	442.058	683.732	565.060	688.217
Leermiddelen (PO)	682.349	607.941	656.768	615.215
Totaal lasten	16.811.157	17.096.216	17.106.667	16.907.502
Saldo baten en lasten	195.761	50.657	-380.155	166.576
Financiële baten en lasten	17.718	27.108	36.163	48.601
Resultaat	213.479	77.765	-343.992	215.177
Resultaat exclusief Trhiade		30.014	-129.230	115.033
Eigen vermogen	4.044.284	3.830.805	3.151.066	4.097.032
Voorzieningen	1.338.651	1.168.361	624.976	951.915
Solvabiliteitsratio	55,16%	50,20%	51,56%	51,26%
Liquiditeit	2,35	2,06	2,03	2,13
Kapitalisatiefactor	39,4%	42,6%	41,5%	44,8%
Weerstandsvermogen	4.044.284	3.830.805	3.151.066	4.097.032
Weerstandsvermogen/totale baten	23,8%	22,3%	18,8%	24,0%
Personeel in dienst	2016	2015	2014	2013
Totaal fte	213,93	220,5	229,1	229,1
Leerlingen				
Teldatum	1-10-2016	1-10-2015	1-10-2014	1-10-2014
Stichting PIT Onderwijs	3.125	2.434	2.482	2.482
Trhiade		742	775	775
Totaal	3.125	3.176	3.257	3.257

Op de teldatum 1-10-2016 bedraagt het totale leerlingaantal 3.125. In vergelijking met de teldatum 1-10-2015 zijn dit 51 leerlingen minder.

Financiële analyse balans

Ter analyse van de financiële positie dient de volgende opstelling, welke is gebaseerd op de gegevens uit de balans.

	31-12-2016	31-12-2015
Op korte termijn beschikbaar		
Liquide middelen	2.783.520	3.582.331
Vorderingen	1.321.563	1.216.040
Kortlopende schulden	<u>-1.749.181</u>	<u>-2.324.177</u>
Werkkapitaal	2.355.902	2.474.194
Vastgelegd op lange termijn		
Materiële vaste activa	3.226.457	2.833.175
Langlopende schulden	<u>-199.424</u>	<u>-308.203</u>
	3.027.033	2.524.972
Gefinancierd met op lange termijn beschikbare middelen	5.382.935	4.999.166
Deze financiering vond plaats met		
Eigen vermogen	4.044.284	3.830.805
Voorzieningen	<u>1.338.651</u>	<u>1.168.361</u>
	5.382.935	4.999.166
Balans		
Activa	31-12-2016	31-12-2015
Materiële vaste activa	3.226.457	2.833.175
Vorderingen	1.321.563	1.216.040
Liquide middelen	<u>2.783.520</u>	<u>3.582.331</u>
Werkkapitaal	7.331.540	7.631.546
Passiva		
Eigen vermogen	4.044.284	3.830.805
Voorzieningen	1.338.651	1.168.361
Langlopende schulden	199.424	308.203
Kortlopende schulden	<u>1.749.181</u>	<u>2.324.177</u>
	7.331.540	7.631.546

Toelichting balans

Materiële vaste activa

De waarde van de materiële vaste activa is in 2016 gestegen i.v.m. vorig boekjaar. Deze stijging is met name zichtbaar bij de waarde van de gebouwen. In 2016 is het nieuwe gebouw van Kindcentrum De Tweestroom opgeleverd. De bouwkosten bedragen echter meer dan de gemeente aan middelen beschikbaar heeft gesteld. Deze kosten zijn geactiveerd op de balans en worden afgeschreven over een periode van 40 jaar. In de begroting 2016 is rekening gehouden met een investeringsbedrag van € 250.000. Het werkelijke investeringsbedrag bedraagt € 347.000.

De inventaris en apparatuur, ICT en Leermiddelen zijn in 2016 eveneens in waarde toegenomen. Met name de ICT is in waarde toegenomen met een bedrag van € 40.000. In de begroting 2016 is een bedrag van € 383.000 opgenomen t.b.v. ICT-investeringen. In werkelijkheid is voor € 319.000 geïnvesteerd in ICT. Het werkelijke investeringsbedrag in leermiddelen is nagenoeg gelijk aan de begroting. (werkelijk : € 146.000 - begroot : € 151.500)

Vorderingen

De vorderingen zijn in 2016 toegenomen. Dit komt voornamelijk door een verdere toename in het gebruik van Snappet op de kindcentra. De vordering betreft de waarborgsom die PIT heeft afgedragen aan Snappet voor het gebruik van de Snappet-apparatuur. Bij inlevering zal deze borg retour worden ontvangen. Het bedrag aan vooruitbetaalde facturen ligt eveneens hoger dan vorig jaar. Dit komt omdat er meer facturen zijn binnengekomen die voor het beginnen van de periode voldaan dienen te worden.

Liquide middelen

Het bedrag dat PIT ter beschikking heeft aan liquide middelen is afgenomen in 2016. Dit wordt met name veroorzaakt door de investering in het gebouw van Kindcentrum De Tweestroom. Verder zijn in 2016 kortlopende schulden afgelost. Het voornaamste voorbeeld hiervan is een doorstorting van subsidie die richting het samenwerkingsverband heeft plaatsgevonden.

Een verdere toelichting op de mutatie van de liquide middelen is weergegeven in het kasstroomoverzicht.

Langlopende schulden

Conform de gemaakte afspraken tussen het ministerie en PIT is in 2016 afgelost op de langlopende schuld die PIT heeft aan het ministerie. Deze maandelijkse aflossing vindt plaats door een inhouding op de bekostiging. Dit betreft een bedrag van circa € 9.000 per maand. Per 31-12-2016 is de resterende termijn 22 maanden.

Kortlopende schulden

In 2016 zijn de kortlopende schulden fors afgenomen. Dit komt door een afname van het saldo aan openstaande crediteuren, doorstorting van subsidie aan het samenwerkingsverband en een afname van overlopende passiva. Het crediteurensaldo is per 31-12-2016 lager dan per 31-12-2015. Eind 2015 is een factuur verwerkt van € 145.000 voor de afrekening van het interieur van De Meander. Deze factuur is begin 2016 voldaan. In de crediteurenstand per 31-12-2016 komt een dergelijke factuur niet voor, vandaar dat het crediteurensaldo lager is. In 2012 en 2013 heeft PIT subsidie (op grond van een afspraak met het samenwerkingsverband) ontvangen van het ministerie van onderwijs voor de stimulering van passend onderwijs. Deze subsidie was echter bedoeld voor het samenwerkingsverband. In 2016 heeft het samenwerkingsverband deze middelen opgevraagd en zijn de middelen doorgestort naar het samenwerkingsverband. Op de balans per 31-12-2015 van voormalig stichting Trhiade zijn overlopende passiva opgenomen in het kader van middelen die aan de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht afgedragen dienen te worden. In 2016 is deze afdracht afgerond met de betreffende gemeente. De conclusie is, dat de betreffende afdracht niet hoeft plaats te vinden en dat dit ook in de toekomst het geval zal zijn.

Treasury- en financieringsbeleid

Per 1 juli 2016 is de nieuwe 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016' van kracht. Begin 2017 is door PIT een Treasury statuut vastgesteld dat voldoet aan de nieuwe regeling. De nieuwe 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016' heeft een overgangsrecht wat inhoudt dat de oude regeling en statuut van toepassing zijn op financiële instrumenten die van toepassing zijn voor de periode van 1 juli 2016.

Financiële analyse exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat 2016 is : 213.479

Baten	2016	Begroting 2016	Verschil
Rijksbijdragen	16.385.395	16.259.966	125.429
Overige overheidsbijdragen	16.621	26.500	-9.879
Overige baten	604.902	597.634	7.268
Totaal baten	17.006.918	16.884.100	122.818
Lasten			
Personele lasten	13.765.189	13.855.038	-89.849
Afschrijvingen	546.743	598.050	-51.307
Huisvestingslasten	1.374.818	1.360.569	14.249
Overige instellingslasten	442.058	361.272	80.786
Leermiddelen (PO)	682.349	628.800	53.549
Totaal lasten	16.811.157	16.803.729	7.428
Saldo baten en lasten	195.761	80.371	115.390
Financiële baten en lasten			
Saldo fin. baten en lasten	17.718	20.000	-2.282
Exploitatieresultaat	213.479	100.371	113.108

Toelichting verschillen werkelijke cijfers- en begroting 2016**Exploitatieresultaat**

Het exploitatieresultaat is met een positief resultaat van € 213.479, € 113.108 hoger dan begroot. Verhoudingsgewijs zijn de inkomsten meer toegenomen dan de lasten. Dit zorgt voor een resultaat dat hoger is dan begroot.

Rijksbijdragen

Het Ministerie van Onderwijs heeft in de loop van 2016 een kleine indexatie toegepast voor de subsidies. Deze indexatie was in de begroting opgenomen en zorgt niet voor afwijking t.o.v. de begroting. In 2016 heeft PIT Onderwijs groeibekostiging ontvangen ter hoogte van bijna € 26.000. Dit bedrag was niet begroot. Verder is er subsidie van € 30.000 ontvangen voor de opvang van vreemdelingen. Tegenover deze subsidie staan kosten voor de begeleiding van deze leerlingen. De inkomsten en lasten voor deze subsidie zijn in verhouding.

Overige overheidsbijdragen

Vanuit de gemeente ontvangt een aantal kindcentra geld voor activiteiten die onder- en buiten onderwijstijd plaatsvinden, de zgn. 'brede school' activiteiten. Deze kindcentra hebben samen afspraken gemaakt met de gemeente en collega-kindcentra in de buurt om het brede school arrangement optimaal aan te bieden aan de kinderen. In de begroting 2016 is rekening gehouden met een vrijval van egalisatie middelen uit een investeringssubsidie die de Trhiade kindcentra in het verleden van de Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht hebben ontvangen in het kader van eerste inrichtingsgelden. Er is voor gekozen om door middel van een stelselwijziging deze investeringssubsidie weg te boeken tegen de aangeschafte activa.

Overige baten

De inkomsten uit medegebruik zijn lager dan begroot. Dit komt doordat een aantal huurconstructies zijn stopgezet. Dit heeft met name op de Kindcentra in Hendrik-Ido-Ambacht plaatsgevonden en op het Speciaal Kindcentrum De Burcht. Verder heeft PIT € 34.000 subsidie ontvangen voor 'techniek'. Aan de subsidie zit een bestedingsverplichting voor minimaal hetzelfde bedrag.

Personeelslasten

De totale personele lasten zijn binnen de begroting gebleven. De lonen en salarissen vertonen met een negatieve afwijking van € 50.000 een relatief kleine afwijking. De uitkeringen dienen in de werkelijke cijfers verrekend te worden met de lonariskosten. In 2016 heeft er meer inhuur van personeel plaats gevonden dan begroot. Dit heeft vooral te maken met de inzet van korttijdelijke leerkrachten op de kindcentra. Op het gebied van nascholing en overige personele lasten is PIT ruim binnen de begroting gebleven. In 2016 is ingezet op interne scholing en het overdragen van kennis van leerkracht op leerkracht.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten zijn lager dan begroot. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste zijn de afschrijvingslasten t.l.v. de investeringssubsidie van de voormalige vereniging Trhiade komen te vervallen vanwege een stelselwijziging. Dit is reeds beschreven onder de toelichting op de gemeentelijke bijdrage. In de begroting wordt aangenomen dat de investeringen in activa plaatsvindt aan het begin van het boekjaar. In werkelijkheid gebeurt dit gedurende het boekjaar, waardoor de afschrijvingslasten in het jaar van aanschaf lager uitvallen.

Huisvestingslasten

De werkelijke huisvestingslasten zijn conform begroting uitgegeven. Aan energielasten is minder uitgegeven dan is begroot. De schoonmaakkosten zijn daarentegen hoger dan begroot. Deze afwijkingen heffen elkaar voor een groot deel op. In totaliteit is er € 14.000 meer uitgegeven aan huisvesting dan is begroot, een relatief kleine afwijking ten opzichte van de begroting.

Overige instellingslasten

De overige instellingslasten zijn hoger dan begroot. Op het gebied van administratie- en accountantskosten is PIT geconfronteerd met hogere kosten, voornamelijk vanwege extra werkzaamheden t.b.v. de fusie tussen Trhiade en PIT Onderwijs. Vanwege de fusie zijn er op het gebied van communicatie meer kosten gemaakt dan begroot. Ten opzichte van de ontvangen subsidie 'techniek' heeft een kleine overbesteding plaatsgevonden.

Leermiddelen

De kosten voor leermiddelen in het kalenderjaar 2016 zijn bijna € 54.000 hoger dan begroot. Dit komt vooral doordat licentiekosten hoger zijn dan begroot.

Financiële analyse exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat 2016 is : 213.479

Baten	2016	2015	Vershil
Rijksbijdragen	16.385.395	16.314.136	71.259
Overige overheidsbijdragen	16.621	48.480	-31.859
Overige baten	604.902	784.257	-179.355
Totaal baten	17.006.918	17.146.873	-139.955
Lasten			
Personele lasten	13.765.189	14.018.862	-253.673
Afschrijvingen	546.743	484.573	62.170
Huisvestingslasten	1.374.818	1.301.108	73.710
Overige instellingslasten	442.058	683.732	-241.674
Leermiddelen (PO)	682.349	607.941	74.408
Totaal lasten	16.811.157	17.096.216	-285.059
Saldo baten en lasten	195.761	50.657	145.104
Financiële baten en lasten			
Saldo fin. baten en lasten	17.718	27.108	-9.390
Exploitatieresultaat	213.479	77.765	135.714

Toelichting verschillen werkelijke cijfers 2016 en 2015**Exploitatieresultaat**

Het exploitatieresultaat vertoont een toename van € 135.714 ten opzichte van 2015 en bedraagt ultimo 2016 € 213.479.

Rijksbijdragen

De rijksbijdragen zijn ten opzichte van vorig jaar licht gestegen ondanks een daling van 51 leerlingen. Anderzijds doordat PIT in 2016 additionele baten heeft ontvangen vanuit de groeiregeling (€ 26.000) en vreemdelingsubsidie (€ 30.000).

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdragen zijn gedaald. Dit wordt veroorzaakt doordat Trhiade de doorbelasting aan de gemeente van de OZB en vandalisme separaat als baat en last heeft opgenomen in de resultatenrekening. In 2016 zijn deze posten via de balans verlopen en niet via de resultatenrekening.

Overige baten

In boekjaar 2015 zijn de inkomsten (€ 70.000) en uitgaven (€ 102.000) afkomstig uit de schoolfonds separaat opgenomen in de resultatenrekening van Trhiade. Vanaf boekjaar 2016 wordt het saldo gesaldeerd opgenomen waardoor de overige baten zijn gedaald. Verder zijn de inkomsten voor medegebruik met € 25.000 afgenomen ten opzichte van vorig jaar. De inkomsten inzake de inleenvergoeding van personeelsleden is lager dan begroot, omdat het samenwerkingsverband minder personen heeft ingeleend, dan was begroot.

Personeelslasten

Een daling van ongeveer 4 FTE (€ 189.000) en een vrijval in de voorziening jubilea (€ 50.000) verklaart de daling van de personeelskosten ten opzichte van 2015. Daarentegen is er voor € 91.000 meer uitgegeven aan inhuur derden, echter stond hier ook een hogere vergoeding tegenover vanuit het vervangingsfonds/risicofonds van € 62.000.

Afschrijvingen

Eind 2015 en gedurende 2016 heeft er een investering in ICT plaatsgevonden waardoor de afschrijvingslasten t.o.v. 2015 zijn gestegen.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn gestegen. Dit komt voornamelijk doordat de onderhoudskosten ten opzichte van 2015 zijn toegenomen met € 68.000.

Overige instellingslasten

De overige instellingslasten zijn afgenomen. Dit wordt veroorzaakt doordat vorig jaar de lasten zoals OZB (€ 15.000) en schoolfonds (€ 102.000) apart zijn opgenomen in de resultatenrekening. Tevens zijn er in 2016 minder kosten gemaakt voor communicatie (€ 10.000), fusie (€ 42.000) en heeft er vorig jaar een afboeking plaatsgevonden op een openstaande debiteur (€ 64.000).

Leermiddelen

De uitgaven voor leermiddelen zijn in 2016 gestegen t.o.v. 2015. Dit is het gevolg van een toename in de licentiekosten.

Financiële kengetallen

De kengetallen zijn als volgt :

	2016	2015	Norm
Solvabiliteit 1	55,16%	50,20%	30,00%
Solvabiliteit 2	73,42%	65,51%	50,00%
Liquiditeit	2,35	2,06	1-2
Kapitalisatiefactor	39,4%	42,6%	tussen 35%-60%
Weerstandsvermogen	23,8%	22,3%	15%
Rentabiliteit	1,26%	0,45%	0%

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in welke mate een organisatie op langere termijn in staat moet worden geacht haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Solvabiliteit 1

Indien het eigen vermogen wordt uitgedrukt in een verhouding tot het totale vermogen geldt dat de norm 33 1/3% (of meer) is.

De solvabiliteit van het eigen vermogen neemt af doordat het balanstotaal toeneemt als gevolg van een toename van de voorzieningen.

Solvabiliteit 2

Indien het eigen vermogen inclusief voorzieningen wordt gesteld tegenover het totale vermogen, geldt dat de norm 50% (of hoger) is.

Liquiditeit

De liquiditeit van een organisatie wordt uitgedrukt in een verhoudingscijfer, waarbij de vlottende activa worden gedeeld door de kortlopende schulden.

Dit cijfer geeft aan in welke mate op korte termijn aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan zonder dat de continuïteit van de organisatie in gevaar wordt gebracht. In het algemeen wordt een norm van 1,5 voldoende geacht. Er zijn echter overige factoren waarmede rekening dient te worden gehouden. Voorbeelden zijn de winstgevendheid, de aard van de bedrijfsactiviteiten, de kwaliteit van de vlottende activa en de looptijd ten opzichte van de looptijd van de kortlopende schulden en de seizoensinvloeden.

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor wordt berekend door het totale vermogen minus gebouwen en terreinen te delen door de totale baten (TV/TB). Als signaleringsgrens wordt hierbij een bovengrens van 60% gegeven voor kleine schoolbesturen en een bovengrens van 35% voor grote schoolbesturen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen en de opgetelde totale en financiële baten. De optimale verhouding ligt tussen de 10 en 40%. De interne norm die gehanteerd wordt is 15%.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het resultaat van de stichting en de baten.

Toelichting Kengetallen

Jaarlijks wordt de ontwikkeling van het eigen vermogen kritisch bezien. Het beleid van het bestuur is erop gericht om de vermogenspositie in balans te brengen met de noodzaak om tegenvallers en risico's op te kunnen vangen en daarmee de toekomst van de stichting blijvend te garanderen.

Tevens wordt het noodzakelijk geacht dat de investeringen in materiele vaste activa worden gefinancierd met eigen vermogen i.p.v. vreemd vermogen om de jaarlijkse exploitatie niet met rente en aflossingskosten.

Volgens de financiële cijfers en bijbehorende kengetallen is het weerstandsvermogen van de stichting per ultimo 2016 23,8% (in 2015 22,3%). Het is noodzakelijk om een weerstandsvermogen in stand te houden ten behoeve van de risico's, zoals personele verplichtingen, fluctuaties in leerlingenaantallen, gewenste (voor)investeringen in inventaris, ict en leermethoden, organisatorische zaken, de kwaliteit van het onderwijs in brede zin. De stichting heeft als norm 15% en zit daarmee dus ruim boven deze norm.

De kapitalisatiefactor heeft als doel om te signaleren of een onderwijsinstelling zijn kapitaal al dan niet efficiënt inzet. De signaleringsgrens voor de stichting bedraagt 35%. Een percentage boven deze grens geeft aan dat er mogelijkheden zijn om vermogen in te zetten t.b.v. de normale bedrijfsvoering. De kapitalisatiefactor voor de stichting is in 2016 39,3% (in 2015 42,6%)

Continuïteitsparagraaf

De ontwikkelingen in de toekomst zijn financieel verwerkt in de begroting 2017 t/m 2020. Deze gegevens zijn verwerkt in de continuïteitsparagraaf van het jaarverslag.

De balans in de continuïteitsparagraaf is gemuteerd op basis van resultaat, investeringen, afschrijvingen, aflossingen, en mutaties in de voorziening. Het saldo van de kortlopende vorderingen en schulden is gelijk aan de jaren daarvoor.

Een toelichting op de risico's van de stichting is in het bestuursverslag opgenomen.

Leerlingaantallen	Werkelijk	Prognose	Prognose	Prognose
	1-10-16	1-10-17	1-10-18	1-10-19
Leerlingen <8 jaar	1.553	1.527	1.498	1.515
Leerlingen >8 jaar	1.448	1.509	1.545	1.549
Leerlingen SBO	124	124	124	124
Totaal	3.125	3.160	3.167	3.188
Toename + / afname -		35	7	21

Het leerlingaantal zal op de komende teldatum (1-10-2017) naar verwachting 35 leerlingen hoger liggen. De jaren daaropvolgend wordt een lichte toename van het aantal leerlingen verwacht. Met name in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht ligt een kans op groei van het aantal leerlingen. Voor de overige kindcentra is een stabiel aantal leerlingen de verwachting. Daar is de verhouding tussen de leerlingen die jonger- of ouder dan 8 jaar vrij stabiel. Dit houdt in dat de instroom en uitstroom vergelijkbaar zijn.

Personeel (in fte)	1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019
Directie	16,61	17,22	17,22	17,22
Onderwijspersoneel	172,11	165,18	164,18	164,18
Onderwijsondersteund personeel	25,21	25,11	25,11	25,11
	213,93	207,51	206,51	206,51

Het totaal aantal FTE zal richting de teldatum 1-10-2017 met ongeveer 6 FTE afnemen. Deze afname bestaat voor een groot deel uit leerkrachten die voorheen vanuit PIT Onderwijs gedetacheerd waren bij Samenwerkingsverband RiBA. Deze leerkrachten zijn bij PIT Onderwijs uit dienst gegaan en bij RiBA in dienst gekomen. Dit heeft plaatsgevonden eind 2016. Het overige deel bestaat uit aanstellingen met een tijdelijk karakter die niet verlengd zullen worden. Door het stabiele aantal leerlingen blijft ook de inzet van FTE stabiel de komende jaren.

Balans	2016	2017	2018	2019
	Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting
Activa				
Materiele vaste activa	3.226.457	3.130.357	2.743.307	2.361.207
Vlottende activa	1.321.563	1.321.563	1.321.563	1.321.563
Liquide middelen	2.783.520	2.720.841	2.993.146	3.329.146
	7.331.540	7.172.761	7.058.016	7.011.916
Passiva				
Eigen vermogen	4.044.284	3.969.684	3.920.984	3.850.284
Voorzieningen	1.338.651	1.363.251	1.387.851	1.412.451
Langlopende schulden	199.424	90.645	-	-
Kortlopende schulden	1.749.181	1.749.181	1.749.181	1.749.181
	7.331.540	7.172.761	7.058.016	7.011.916

Conform de meerjarenbegroting zal de waarde van de materiële vaste activa de komende jaren afnemen. Het saldo van de liquide middelen zal hierdoor toenemen. Het eigen vermogen wijzigt a.d.h.v. de resultaten die de komende jaren zijn begroot. De voorzieningen nemen het komende jaar geleidelijk toe. De langlopende schuld ten opzichte van het ministerie zal eind 2018 worden afgelost. Voor de meerjarenbalans is het uitgangspunt dat de vlottende activa en kortlopende schulden gelijk zullen blijven.

Exploitatie	2016	2017	2018	2019
	Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting
Baten				
Riiksbijsdragen	16.385.395	15.833.100	15.616.200	15.605.400
Overige overheidsbijsdragen	16.621	15.400	15.400	15.400
Overige baten	604.902	141.900	97.500	86.100
	17.006.918	15.990.400	15.729.100	15.706.900
Lasten				
Personele lasten	13.765.189	13.156.500	12.963.300	13.056.300
Afschrijvingen	546.743	579.100	501.800	424.100
Huisvestingslasten	1.374.818	1.315.800	1.304.600	1.289.100
Overige instellingslasten	442.058	371.800	366.300	366.300
Leermiddelen (PO)	682.349	651.800	651.800	651.800
	16.811.157	16.075.000	15.787.800	15.787.600
Saldo baten en lasten	195.761	-84.600	-58.700	-80.700
Financiële baten en lasten	17.718	10.000	10.000	10.000
Resultaat	213.479	-74.600	-48.700	-70.700

De komende jaren is een negatief resultaat begroot. Met name voor de kindcentra die te maken hebben met een relatief laag leerlingaantal is het een opgave om rendabel te functioneren.

Kasstroombegroting

	2016	2017	2018	2019	
	Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting	
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>					
Saldo baten en lasten	213.479	-74.600	-48.700	-70.700	
Overige mutaties EV	-	-	-	-	
	213.479	-74.600	-48.700	-70.700	
Afschrijvingen	546.743	579.100	501.800	424.100	
<u>Mutaties werkkapitaal</u>					
- Onderhanden werk	-	-	-	-	
- Vorderingen	-105.523	-	-	-	
- Effecten	-	-	-	-	
- Kortlopende schulden	-574.996	-	-	-	
	-680.519	-	-	-	
Mutaties voorzieningen	170.290	24.600	24.600	24.600	
	249.993	529.100	477.700	378.000	
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>					
	-940.025	-483.000	-114.750	-42.000	
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>					
Mutatie financiële vaste activa	-	-	-	-	
Mutatie overige langlopende schulden	-108.779	-108.779	-90.645	-	
	-108.779	-108.779	-90.645	-	
Mutatie liquide middelen	-798.811	-62.679	272.305	336.000	
Kengetallen					
	Norm	2016	2017	2018	2019
		Werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting
Kapitalisatiefactor	35,00%	39,4%	40,9%	40,8%	40,6%
Solvabiliteit	30,00%	55,16%	55,34%	55,55%	54,91%
Liquiditeit	1-2	2,35	2,31	2,47	2,66
Rentabiliteit	0%-5%	1,26%	-0,47%	-0,31%	-0,45%

B Jaarrekening**B1 Balans per 31 december 2016**

	31-12-2016	31-12-2015
	EUR	EUR
1 Activa		
Vaste activa		
1.2 <u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1 Gebouwen en terreinen	632.010	310.187
1.2.2 Inventaris en apparatuur	1.997.134	1.935.963
1.2.3 Leermiddelen	597.313	587.025
	<u>3.226.457</u>	<u>2.833.175</u>
Totaal vaste activa	<u>3.226.457</u>	<u>2.833.175</u>
Vlottende activa		
1.5 <u>Vorderingen</u>		
1.5.1 Debiteuren	154.935	115.390
1.5.2 Kortlopende vorderingen op OCW	745.278	713.808
1.5.5 Overige vorderingen	421.350	386.842
	<u>1.321.563</u>	<u>1.216.040</u>
1.7 <u>Liquide middelen</u>	<u>2.783.520</u>	<u>3.582.331</u>
Totaal vlottende activa	<u>4.105.083</u>	<u>4.798.371</u>
Totaal activa	<u><u>7.331.540</u></u>	<u><u>7.631.546</u></u>

2	Passiva	31-12-2016 EUR	31-12-2015 EUR
2.1	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Algemene reserve	2.396.659	2.144.848
2.1.3	Bestemmingsreserves	<u>1.647.625</u>	<u>1.685.957</u>
	Totaal vermogen	4.044.284	3.830.805
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	252.427	276.372
2.2.3	Overige voorzieningen	<u>1.086.224</u>	<u>891.989</u>
		1.338.651	1.168.361
2.3	<u>Langlopende schulden</u>	199.424	308.203
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.3	Crediteuren	197.379	375.256
2.4.4	Belastingen en premies sociale verzekeringen	600.108	592.668
2.4.6	Pensioenen	133.096	143.933
2.4.9	Overige kortlopende schulden	<u>818.598</u>	<u>1.212.320</u>
		1.749.181	2.324.177
	Totaal passiva	<u>7.331.540</u>	<u>7.631.546</u>

B2

Staat van baten en lasten 2016

	2016 EUR	Begroting 2016 EUR	2015 EUR
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	16.385.395	16.259.966	16.314.136
3.2 Overige overheidsbijdragen	16.621	26.500	48.480
3.5 Overige baten	604.902	597.634	784.257
Totaal baten	17.006.918	16.884.100	17.146.873
4 Lasten			
4.1 Personele lasten	13.765.189	13.855.038	14.018.862
4.2 Afschrijvingen	546.743	598.050	484.573
4.3 Huisvestingslasten	1.374.818	1.360.569	1.301.108
4.4 Overige instellingslasten	442.058	361.272	683.732
4.5 Leermiddelen en ICT (PO)	682.349	628.800	607.941
Totaal lasten	16.811.157	16.803.729	17.096.216
Saldo baten en lasten	195.761	80.371	50.657
5 Financiële baten en lasten			
5.1 Financiële baten	17.718	20.000	27.546
5.2 Financiële lasten	-	-	-438
Saldo fin. baten en lasten	17.718	20.000	27.108
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	213.479	100.371	77.765

Kasstroomoverzicht 2016

	2016 EUR	2015 EUR
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Saldo baten en lasten	213.479	77.765
Afschrijvingen	546.743	484.573
<u>Mutaties werkkapitaal</u>		
- Vorderingen	-105.523	479.353
- Kortlopende schulden	<u>-574.996</u>	<u>289.944</u>
	-680.519	769.297
Mutaties voorzieningen	<u>170.290</u>	<u>214.695</u>
	<u>249.993</u>	<u>1.546.330</u>
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Materiële vaste activa	<u>-940.025</u>	<u>-530.521</u>
	-940.025	-530.521
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>		
Mutatie overige langlopende schulden	<u>-108.779</u>	<u>-108.775</u>
	-108.779	-108.775
<u>Mutatie liquide middelen</u>	<u>-798.811</u>	<u>907.034</u>
Beginstand liquide middelen	3.582.331	2.675.297
Mutatie liquide middelen	<u>-798.811</u>	<u>907.034</u>
<u>Eindstand liquide middelen</u>	<u>2.783.520</u>	<u>3.582.331</u>

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2016

Algemeen

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Fusie PIT Onderwijs en Trhiade

Per 1 januari 2016 heeft er een fusie plaatsgevonden tussen de Vereniging Christelijk Onderwijs te Hendrik-Ido-Ambacht "Trhiade" en PIT Onderwijs.

In de RJ 660 is geregeld dat indien een fusie wordt vormgegeven door een activa/passiva-transactie waarbij twee rechtspersonen hun bedrijfsactiviteiten willen voortzetten in de verkrijgende rechtspersoon hetzij in een andere rechtspersoon en door de verkrijgende rechtspersoon geen koopsom wordt betaald aan de overdragende rechtspersoon de fusie verwerkt dient te worden als een samensmelting van belangen.

In de jaarrekening worden de activa en passiva van de "samengesmolten" rechtspersonen en hun baten en lasten over het boekjaar waarin de samensmelting wordt gerealiseerd en over de ter vergelijking toegevoegde voorgaande boekjaren, opgenomen als ware de samensmelting vanaf het begin van die boekjaren reeds een feit. Ter vergelijking zijn de balanstotalen samengevoegd. Dit geldt eveneens voor de vergelijkende cijfers uit de staat van baten en lasten.

Balans 2015

	PIT Onderwijs	Trhiade	Beginbalans 2016
Activa			
Materiële vaste activa	2.356.160	597.656	2.953.816
Vorderingen	940.230	275.810	1.216.040
Liquide middelen	2.800.921	781.410	3.582.331
	6.097.311	1.654.876	7.752.187
Passiva			
Vermogen	3.181.080	649.725	3.830.805
Voorzieningen	804.501	363.860	1.168.361
Langlopende schulden	308.203	-	308.203
Kortlopende schulden	1.803.527	641.291	2.444.818
	6.097.311	1.654.876	7.752.187

Staat van Baten en Lasten 2015

	PIT Onderwijs	Trhiade	Resultaat 2015
Baten			
Rijksbijdragen	13.018.702	3.670.773	16.689.475
Overige overheidsbijdragen	15.491	32.989	48.480
Overige baten	240.973	167.945	408.918
	13.275.166	3.871.707	17.146.873
Lasten			
Personele lasten	10.978.654	3.040.208	14.018.862
Afschrijvingen	392.080	92.493	484.573
Huisvestingslasten	998.295	302.813	1.301.108
Overige instellingslasten	456.057	227.675	683.732
Leermiddelen (PO)	444.713	163.228	607.941
	13.269.799	3.826.417	17.096.216
Saldo baten en lasten	5.367	45.290	50.657
Financiële baten en lasten	24.647	2.461	27.108
Resultaat	30.014	47.751	77.765

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Stelwijziging

De richtlijnen voor jaarverslaggeving (RJ 660 Onderwijsinstellingen) geven aan dat investeringssubsidies of in mindering op de activa worden gebracht of als vooruitontvangen investeringssubsidies onder de overlopende passiva worden verantwoord. De stichting heeft in 2013 besloten om de investeringssubsidies in mindering te brengen op de activa en niet zoals in voorgaande jaren op de kortlopende schulden. De stelwijziging is in de beginbalans aangepast.

	31-12-2015	Stelwijziging	1-1-2016
Activa			
Materiële vaste activa	2.953.816	-120.641	2.833.175
Vorderingen	1.216.040	-	1.216.040
Liquide middelen	3.582.331	-	3.582.331
	7.752.187	-120.641	7.631.546
Passiva			
Vermogen	3.830.805	-	3.830.805
Voorzieningen	1.168.361	-	1.168.361
Langlopende schulden	308.203	-	308.203
Kortlopende schulden	2.444.818	-120.641	2.324.177
	7.752.187	-120.641	7.631.546
Resultaat	77.765	-	77.765

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op hele euro's.

Materiële vaste activa

De gebouwen en inventaris en apparatuur worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur.

Materiële vaste activa boven de € 500 worden geactiveerd.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Gebouwen en verbouwingen 2,5 - 5%
- Inventaris en apparatuur 2,5% - 33%
- Leermiddelen 10% - 12,5%

Bijzondere waardeverminderingen of vervreemding van vaste activa

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de toekomstige nettokasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte toekomstige kasstroom, wordt een bedrag voor impairment ten laste van het resultaat geboekt voor het verschil tussen de boekwaarde en de actuele waarde van het actief.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur. Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen worden de personele voorzieningen en de overige voorzieningen (waaronder onderhoud) gepresenteerd. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de nominale waarde. Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen.

Een voorziening in verband met verplichtingen als bedoeld in artikel 2:374 lid 1, eerste volzin BW wordt uitsluitend opgenomen indien op de balansdatum aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a. de rechtspersoon heeft een verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk);
- b. het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is; en
- c. er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichting

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. Schulden worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Kortlopende schulden

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. Schulden worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen (waaronder geïmputeerde bijdragen) en nog te betalen bedragen terzake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Personeelsbeloningen/pensioenen

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die gekwalificeerd is als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP) en wordt – overeenkomstig de in de RJ aangereikte vereenvoudiging – in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. Informatie over eventuele tekorten en de gevolgen hiervan voor de pensioenpremies in de toekomstige jaren is niet beschikbaar.

Opbrengstwaardering

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de basisbesteding worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Rubricering van baten en lasten

In de jaarrekening is gebruik gemaakt van het herrubriceren van inkomsten en lasten om zodoende tot betere inzichten te komen. Hiervan is uitsluitend gebruik gemaakt als, het vanwege ministeriële regelingen verplicht is gesteld, of het tot doel heeft om beter vergelijkbare cijfers te presenteren. Het financiële resultaat is hierdoor niet gewijzigd.

B5

Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

1.2	Materiële vaste activa		Verkrijgings- prijs 1-1-2016	Afschrijvingen t/m 1-1- 2016	Boekwaarde 1-1-2016	Mutaties 2016			Verkrijgings- prijs 31-12-2016	Afschrijvingen t/m 31- 12-2016
						Investeringen 2016	Afschrijvingen 2016	Boekwaarde 31-12-2016		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	2,5% / 5%	391.647	-81.460	310.187	344.641	-22.818	632.010	736.288	-104.278
1.2.2a	Inventaris en apparatuur	5% / 25%	2.122.914	-834.834	1.288.080	130.199	-109.174	1.309.105	2.253.113	-944.008
1.2.2b	ICT	10% / 25%	1.285.579	-637.696	647.883	319.268	-279.122	688.029	1.604.847	-916.818
1.2.3	Leermiddelen	10% - 12,5%	1.063.695	-476.670	587.025	145.917	-135.629	597.313	1.209.612	-612.299
Totaal materiële vaste activa			4.863.835	-2.030.660	2.833.175	940.025	-546.743	3.226.457	5.803.860	-2.577.403
1.2	Desinvesteringen		Verkrijgings- prijs 1-1-2016	Afschrijvingen t/m 1-1- 2016	Boekwaarde 1-1-2016	Mutaties 2016			Verkrijgings- prijs 1-1-2016	Afschrijvingen t/m 1- 1-2016
						Desinvesteringen 2016	Desinvesteringen afschrijvingen 2016	Boekwaarde 1-1-2016		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	2,5% / 5%	391.647	-81.460	310.187	-	-	310.187	391.647	-81.460
1.2.2a	Inventaris en apparatuur	5% / 25%	3.700.921	-2.412.841	1.288.080	-1.578.007	1.578.007	1.288.080	2.122.914	-834.834
1.2.2b	ICT	10% / 25%	2.972.853	-2.324.970	647.883	-1.687.274	1.687.274	647.883	1.285.579	-637.696
1.2.3	Leermiddelen	10% - 12,5%	2.318.972	-1.731.947	587.025	-1.255.277	1.255.277	587.025	1.063.695	-476.670
Totaal materiële vaste activa			9.384.393	-6.551.218	2.833.175	-4.520.558	4.520.558	2.833.175	4.863.835	-2.030.660
1.2	Stelselwijziging		Verkrijgings- prijs 31-12-2015	Afschrijvingen t/m 31- 12-2015	Boekwaarde 31-12-2015	Mutaties 2016			Verkrijgings- prijs 1-1-2016	Afschrijvingen t/m 1-1-2016
						Correctie investeringssubsidie	Correctie vrijval investeringssubsidie	Boekwaarde 1-1-2016		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	2,5% / 5%	393.662	-83.475	310.187	-2.015	2.015	310.187	391.647	-81.460
1.2.2a	Inventaris en apparatuur	5% / 25%	3.839.102	-2.457.962	1.381.140	-138.181	45.121	1.288.080	3.700.921	-2.412.841
1.2.2b	ICT	10% / 25%	2.992.707	-2.327.949	664.758	-19.854	2.979	647.883	2.972.853	-2.324.970
1.2.3	Leermiddelen	10% - 12,5%	2.378.490	-1.780.759	597.731	-59.518	48.812	587.025	2.318.972	-1.731.947
Totaal materiële vaste activa			9.603.961	-6.650.145	2.953.816	-219.568	98.927	2.833.175	9.384.393	-6.551.218

In verband met de stelselwijziging en de daarbij behorende gewijzigde voorschriften ten aanzien van het (financieel) jaarverslag is de oorspronkelijke aanschafwaarde van de op 31 december 2005 aanwezige inventaris zo zorgvuldig mogelijk bepaald en per 1 januari 2006 in de balans opgenomen. De boekwaarde van de geherwaardeerde inventaris is per ultimo 2015 EUR € 86.376. (zie specificatie Eigen Vermogen op pagina 14. Post 2.1.6)

De investeringen in de 'gebouwen en terreinen' betreft een investering in de nieuwbouw van 'De Tweestroom'. Deze investeringen zijn verricht vanuit publieke gelden die voor invoering van de Lumpsum bekostiging zijn ontvangen (periode voor 1-8-2006). Dit is nader beschreven onder de toelichting op het eigen vermogen.

De waarde van de materiële vaste activa is in 2016 gestegen i.v.m. vorig boekjaar. Deze stijging is met name zichtbaar bij de waarde van de gebouwen. In 2016 is het nieuwe gebouw van Kindcentrum De Tweestroom opgeleverd. De bouwkosten bedragen echter meer dan de gemeente aan middelen beschikbaar heeft gesteld. Deze kosten zijn geactiveerd op de balans en worden afgeschreven over een periode van 40 jaar. In de begroting 2016 is rekening gehouden met een investeringsbedrag van € 250.000. Het werkelijke investeringsbedrag bedraagt € 347.000.

De inventaris en apparatuur, ICT en Leermiddelen zijn in 2016 eveneens in waarde toegenomen. Met name de ICT is in waarde toegenomen met een bedrag van € 40.000. In de begroting 2016 is een bedrag van € 383.000 opgenomen t.b.v. ICT-investeringen. In werkelijkheid is voor € 319.000 geïnvesteerd in ICT. Het werkelijke investeringsbedrag in leermiddelen is nagenoeg gelijk aan de begroting. (werkelijk : € 146.000 - begroot : € 151.500)

1.5	Vorderingen	31-12-2016		31-12-2015	
		EUR		EUR	
1.5.1	Debiteuren	154.935		156.409	
	Voorziening dubieuze debiteuren	-		-41.019	
1.5.2	Kortlopende vorderingen op OCW		745.278		713.808
1.5.5	Overige vorderingen en overlopende activa				
	Vordering op de gemeente inz. Vandalisme	617		1.234	
	Vordering op de gemeente inzake IHP	28.325		25.157	
	Vordering op de gemeente inzake OZB	-		5.099	
	Nog te ontvangen rente	7.821		27.580	
	Vooruitbetaalde facturen	197.499		176.748	
	Vorderingen Vervangingsfonds	52.257		68.163	
	Waarborgsom	119.880		67.650	
	Rekening courant PIT Kinderopvang	6.889		-	
	Diverse vorderingen en overlopende activa	8.062		15.211	
			421.350		386.842
	Totaal vorderingen		1.321.563		1.216.040
	Specificatie rekening courant PIT Kinderopvang				
	Saldo rekening courant (vordering)		30.760		
	In mindering gebracht onder debiteuren		239 (+)		
	In mindering gebracht onder crediteuren		24.110 (-)		
	Per saldo		6.889		

De vorderingen zijn in 2016 toegenomen. Dit komt voornamelijk door een verdere toename in het gebruik van Snappet op de kindcentra. De vordering betreft de waarborgsom die PIT heeft afgedragen aan Snappet voor het gebruik van de Snappet apparatuur. Bij inlevering zal deze borg retour worden ontvangen. Het bedrag aan vooruitbetaalde facturen ligt eveneens hoger dan vorig jaar. Dit komt omdat er meer facturen zijn binnengekomen die voor het beginnen van de periode voldaan dienen te worden.

1.7	Liquide middelen	31-12-2016		31-12-2015	
1.7.2	Banken en giro's		424.695		537.583
1.7.3	Deposito's/spaarrekening		2.358.825		3.044.748
	Totaal liquide middelen		2.783.520		3.582.331

Het bedrag dat PIT ter beschikking heeft aan liquide middelen is afgenomen in 2016. Dit wordt met name veroorzaakt door de investering in het gebouw van Kindcentrum De Tweestroom. Verder zijn in 2016 kortlopende schulden afgelost. Het voornaamste voorbeeld hiervan is een doorstorting van subsidie die richting het samenwerkingsverband heeft plaatsgevonden.

Een verdere toelichting op de mutatie van de liquide middelen is weergegeven in het kasstroomoverzicht.

2 Passiva

2.1 Eigen vermogen

	Saldo 31-12-2015 EUR	Mutaties 2016		Saldo 31-12-2016 EUR	
		Bestemming Resultaat EUR	Overige Mutaties EUR		
2.1.2	Algemene reserve	2.144.848	251.811	-	2.396.659
2.1.3	Bestemmingsreserves (publiek)				
	Reserve personeel	468.186	-10.296	-	457.890
	Totaal bestemmingsreserves	468.186	-10.296	-	457.890
2.1.4	Bestemmingsreserve De Loopplank (privaat)	11.218	-4.223	-	6.995
2.1.5.1	Bestemmingsreserves collectief (privaat)	1.016.621	2.000	-	1.018.621
2.1.5.2	Bestemmingsreserves De Rank (privaat)	82.509	-4.766	-	77.743
2.1.6	Herwaarderingsreserve activa	107.423	-21.047	-	86.376
	Totaal eigen vermogen	3.830.805	213.479	-	4.044.284

De investeringen in de nieuwbouw van De Tweestroom zijn bekostigd uit publieke gelden die voor invoering van de Lumpsumbekostiging zijn ontvangen (periode voor 1-8-2006). Het publieke vermogen voor invoering van de Lumpsumgelden bedraagt ultimo 2012 € 724.862. De investeringen die in 2016 zijn verricht, worden ten laste gebracht van dit deel van het vermogen. Na aftrek van deze investeringen, bedraagt het vermogen van voor de invoering van de Lumpsum bekostiging € 380.221.

2.2 Voorzieningen

	Saldo 31-12-2015 EUR	Mutaties			Saldo 31-12-2016 EUR	Kortlopende deel < 1 jaar EUR	Langlopende deel > 1 jaar EUR	
		Dotaties 2016 EUR	Onttrekkingen 2016 EUR	Vrijval 2016 EUR				
2.2.1	Personeelsvoorzieningen							
	Jubileum	181.056	-	-12.798	-11.147	157.111	20.403	136.708
	Spaarverlof	95.316	-	-	-	95.316	-	95.316
		276.372	-	-12.798	-11.147	252.427	20.403	232.024
2.2.2	Overige voorzieningen							
	Onderhoud	891.989	364.500	-170.265	-	1.086.224	337.350	748.874
	Totaal voorzieningen	1.168.361	364.500	-183.063	-11.147	1.338.651	357.753	980.898

De jubileumvoorziening bedroeg bij aanvang van het kalenderjaar 2016 € 181.056. Gedurende het jaar is voor € 12.798 aan jubilea uitkeringen uitbetaald (bij 25 - en 40 jaar jubilea). Om de voorziening per 31-12-2016 weer op peil te brengen is voor € 48.070 gedoteerd aan deze voorziening. De hoogte van de voorziening wordt bepaald a.d.h.v. het aantal dienstjaren dat personeelsleden werken binnen het onderwijs en wat de gemiddelde blijfkans is.

In het boekjaar 2016 heeft er geen opbouw van de voorziening spaarverlof plaatsgevonden. Momenteel maken er geen medewerkers gebruik van de mogelijkheid om spaarverlof op te nemen. De stand is hierdoor in 2016 ongewijzigd.

PIT hanteert een meerjarenonderhoudsplan wat ten grondslag ligt aan de vorming van de onderhoudsvoorziening. Het uitgangspunt is dat de voorziening voldoende dient te zijn om te voorzien in het benodigde onderhoud wat in de toekomst plaats zal vinden.

2.3 Langlopende schulden

	Saldo 31-12-2015 EUR	Mutaties			Kortlopend EUR	
		Aangegane lening o/g 2016 EUR	Aflossing EUR	Bedrag boekwaarde 31- 12-2016 EUR		
2.3.4	Overige langlopende schulden					
	Schuld ministerie i.v.m groei-bekostiging	308.203	-	-108.779	199.424	108.776
	Totaal langlopende schulden	308.203	-	-108.779	199.424	108.776

In 2016 is de afgesproken inhouding door het ministerie van OC & W, conform afspraak verricht. De resterende looptijd van de schuld bedraagt 22 maanden (eind 2018).

2.4 Kortlopende schulden

	31-12-2016 EUR		31-12-2015 EUR	
2.4.3	Crediteuren	197.379		375.256
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	600.108		592.668
2.4.8	Pensioenen	133.096		143.933
2.4.9	Kortlopende schulden en overlopende passiva			
	Vakantiegeld	455.054		431.781
	Nog te besteden geoormerkte subsidie OCW	-		279.005
	Nog te besteden ouderbijdragen	217.873		220.848
	Rekening courant PIT Kinderopvang	-		1.804
	Diverse schulden en overlopende passiva	145.671		278.882
		818.598		1.212.320
	Totaal kortlopende schulden	1.749.181		2.324.177

In 2016 zijn de kortlopende schulden fors afgenomen. Dit komt door een afname van het saldo aan openstaande crediteuren, doorstorting van subsidie aan het samenwerkingsverband en een afname van overlopende passiva. Het crediteurensaldo is per 31-12-2016 lager dan per 31-12-2015. Eind 2015 is een factuur verwerkt van € 145.000 voor de afrekening van het interieur van De Meander. Deze factuur is begin 2016 voldaan. In de crediteurenstand per 31-12-2016 komt een dergelijke factuur niet voor, vandaar dat het crediteurensaldo lager is.

In 2012 en 2013 heeft PIT subsidie (na afspraak met het samenwerkingsverband) ontvangen vanuit het ministerie van onderwijs voor de stimulering van passend onderwijs. Deze subsidie was bedoeld voor het samenwerkingsverband. In 2016 heeft het samenwerkingsverband deze middelen opgevraagd en zijn de middelen doorgestort naar het samenwerkingsverband. Op de balans per 31-12-2015 van voormalig stichting Trhiade is overlopende passiva opgenomen in het kader van middelen waarvan aangenomen werd dat die aan de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht afgedragen dienden te worden. In 2016 is deze afdracht afgerond met de betreffende gemeente. De conclusie is, dat de betreffende afdracht niet hoeft plaats te vinden en dat dit ook in de toekomst het geval zal zijn.

Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW (model G)

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS. Art. 13 lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebbend op EL&I subsidies)

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk datum	bedrag van de toewijzing €	ontvangen t/m verslagjaar €	de prestatie is ultimo verslag conform de subsidiebeschikking	
				geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
Subsidie voor studieverlof 2016		186.657	186.657		x
Subsidie voor studieverlof 2015		331.342	331.342	x	
	Totaal	<u>517.999</u>	<u>517.999</u>		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule (Regeling ROS. Art. 13 lid 2 sub b en EL&I regelingen betrekking hebbend op EL&I subsidies)

G2.A aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk datum	bedrag van de toewijzing €	ontvangen t/m verslagjaar €	totale kosten €	te verrekenen ultimo verslagjaar €
	Totaal	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

G2.B doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk datum	bedrag van de toewijzing €	saldo 01-01-2016 €	ontvangen in verslagjaar €	lasten in verslagjaar €	totale kosten 31- 12-2016 €	saldo nog te besteden ultimo verslag jaar €	
							€	€
Geen subsidies		-	-	-	-	-	-	-
	Totaal	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

B6

Niet uit de balans blijvende rechten, verplichtingen en regelingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van huur kopieermachines en enkele contracten ten behoeve van de huisvesting (o.a. alarm en schoonmaak).

Duurzame inzetbaarheid

Tot op heden is er geen plan opgesteld voor het sparen van ouderenverlof, omdat gebleken is dat er geen personeelsleden zijn die hieraan deel willen nemen. Er is derhalve geen voorziening duurzame inzetbaarheid gevormd.

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van accountants zijn ten laste gebracht van de organisatie, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW.

	Van Ree 2016	Ernst & Young 2016	Van Ree 2015	Ernst en Young 2015
Onderzoek van de jaarrekening	€ 14.481	€ 5.983	€ 13.522	€ 6.535
Andere controleopdrachten	€ 1.300	€ -	€ 1.300	€ -
Fiscale adviezen	€ -	€ -	€ -	€ -
Andere niet-controledienst	€ -	€ -	€ -	€ -
	<u>€ 15.781</u>	<u>€ 5.983</u>	<u>€ 14.822</u>	<u>€ 6.535</u>
Totaal		€ 21.764		€ 21.357

NB. De facturen van Ernst & Young die in 2016 zijn ontvangen en betaald hebben betrekking op de controle van de jaarrekening 2015 van de Stichting Triade.

WNT-verantwoording 2016 Stichting PIT Onderwijs

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting PIT Onderwijs van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor het onderwijs, plafond € 140.000, klasse D.

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal studenten	3
Gewogen aantal onderwijssoorten	<u>2</u>
Totaal aantal complexiteitspunten	<u>9</u>

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor Stichting PIT Onderwijs is € 140.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Bij de bepaling van het bezoldigingsmaximum is rekening gehouden met de gewijzigde regeling per 1 januari 2016. De belangrijkste in de nieuwe regeling betreft de indeling van onderwijsinstellingen in diverse klassen gebaseerd op de omvang en complexiteit van de onderwijsinstelling. Het individuele WNT-maximum voor de leden van het algemeen bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 maanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Bezoldiging topfunctionarissen

Bedragen x € 1	A.J. Vos	M. Fluitsma
Functiegegevens	Directeur-bestuurder	Directeur-bestuurder
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	1,00
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Echte	Fictief
Klasse	D	D
Individueel bezoldigingsmaximum	140.000	140.000
Bezoldiging		
Beloning	100.512	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>12.708</u>	<u>-</u>
<i>Subtotaal</i>	113.220	-
-/- onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	<u>113.220</u>	<u>-</u>
Gegevens 2015		
Aanvang en einde functievervulling 2015	1/1 - 31/12	1/9 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,00	1,00
Beloning	92.683	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>12.115</u>	<u>-</u>
Totaal bezoldiging 2015	104.798	-
Individueel bezoldigingsmaximum 2015	165.901	165.901

Dhr. Vos en Mevr. Fluitsma zijn bestuurders van PIT Kinderopvang & Onderwijs, waarvan PIT Onderwijs deel van uitmaakt. Het salaris van Dhr. Vos wordt uitbetaald via PIT Onderwijs en het salaris van Mevr. Fluitsma is via PIT Kinderopvang uitbetaald. De verdeling van de daadwerkelijke loonkosten vindt overigens plaats conform de geldende afspraken. (50% Onderwijs / 50% Kinderopvang)

Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	N.P. Gorter	A. Keller	R. de Meij	E.A. Koudstaal	P. van Gameren	E. van Wijngaarden	A. Huijser	H. Koutstaal
Functie	Voorzitter	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht	Lid raad van toezicht
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	€ 21.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Bezoldiging								
Beloning	€ 9.941	€ 6.627	€ 6.400	€ 6.627	€ 1.656	€ 6.400	€ 4.970	€ 4.970
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	€ 9.941	€ 6.627	€ 6.400	€ 6.627	€ 1.656	€ 6.400	€ 4.970	€ 4.970
-/- onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	€ 9.941	€ 6.627	€ 6.400	€ 6.627	€ 1.656	€ 6.400	€ 4.970	€ 4.970

Gegevens 2015

Aanvang en einde functievervulling 2015	1/9 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	n.v.t.	n.v.t.
Beloning	-	-	-	-	-	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal bezoldiging 2015	-	-	-	-	-	-	-	-
Individueel bezoldigingsmaximum 2015	24.885	16.590	16.590	16.590	16.590	16.590	n.v.t.	n.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen zijn niet van toepassing

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dient te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

B7

Overzicht verbonden partijen

Beslissende zeggenschap Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2016 EUR	Resultaat 2016 EUR	Omzet 2016 EUR	Consolidatie ja/nee
Stg. Vrienden van De Twijn	Stichting	Alblasserdam	4				nee
Stg. Pit Kinderopvang	Stichting	Zwijndrecht	4	1.129.843	48.847	2.870.577	nee
Stg. Pit Kinderopvang en Onderwijs *	Stichting	Zwijndrecht	4	20	20	100	nee
Stg. Passend Onderwijs RiBA 28.05	Stichting	Ridderkerk	4				nee
SWV Passend Onderwijs Drechtsteden 28.09	Stichting	Sliedrecht	4				nee

* De financiële cijfers van de Stg. Pit Kinderopvang en Onderwijs zijn opgenomen conform de meest recent beschikbare cijfers. De cijfers hebben betrekking over het verslagjaar 2015.

Stg. PIT Onderwijs en Stg. Pit Kinderopvang vormen samen de Stg. Pit Kinderopvang en Onderwijs.

PIT Onderwijs is vertegenwoordigd in het bestuur van 2 verschillende samenwerkingsverbanden (SWV). Alle scholen, behalve Speciaal Kindcentrum De Burcht, vallen onder het SWV Drechtsteden. Speciaal Kindcentrum De Burcht valt onder het SWV RiBA.

B8 Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van baten en lasten**3 Baten**

3.1	Rijksbijdragen OCW	2016 EUR	Begroting 2016 EUR	2015 EUR
3.1.1	(Normatieve) Rijksbijdrage OCW			
	Rijksbijdrage (PO-personeel)	12.858.442	12.909.311	12.792.558
	Rijksbijdrage (PO-PVE)	<u>2.395.355</u>	<u>2.327.892</u>	<u>2.395.548</u>
		15.253.797	15.237.203	15.188.106
3.1.2	Overige subsidies OCW			
	Geoomerkte subsidies	-	-	-
	Niet-geoomerkte subsidies	<u>625.831</u>	<u>536.000</u>	<u>533.854</u>
		625.831	536.000	533.854
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen SWV PO			
	Ontvangen zorgmiddelen	227.933	236.752	277.240
	Arrangementen zorgkinderen	235.057	250.011	256.603
	Groei bekostiging SBO	<u>42.777</u>	<u>-</u>	<u>58.333</u>
		505.767	486.763	592.176
	Totaal rijksbijdragen OCW	<u>16.385.395</u>	<u>16.259.966</u>	<u>16.314.136</u>

Het Ministerie van Onderwijs heeft in de loop van 2016 een kleine indexatie toegepast voor de subsidies. Deze indexatie was in de begroting opgenomen en zorgt niet voor afwijking t.o.v. de begroting. In 2016 heeft PIT Onderwijs groeibekostiging ontvangen ter hoogte van bijna € 26.000. Dit bedrag was niet begroot. Verder is er subsidie van € 30.000 ontvangen voor de opvang van vreemdelingen. Tegenover deze subsidie staan kosten voor de begeleiding van deze leerlingen. De inkomsten en lasten voor deze subsidie zijn in verhouding.

3.2 Overige overheidsbijdragen

3.2.1	Gemeentelijke bijdragen			
3.2.1.3	Overige gemeentelijke bijdragen			
	Gemeentevergoeding	16.621	26.500	36.059
	Vrijval investeringsubsidies	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>12.421</u>
	Totaal overige overheidsbijdragen	<u>16.621</u>	<u>26.500</u>	<u>48.480</u>

3.5 Overige baten

3.5.1	Medegebruik	119.204	144.371	135.436
3.5.8	Overige			
	Schoolfonds	-	-	89.799
	Inleenvergoeding personeel	325.214	422.764	457.082
	Samenwerkingsverband	-	-	7.530
	Inkomsten techniek project	34.000	-	-
	Overige	<u>126.484</u>	<u>30.499</u>	<u>94.410</u>
		485.698	453.263	648.821
	Totaal overige baten	<u>604.902</u>	<u>597.634</u>	<u>784.257</u>

Vanuit de gemeente ontvangen enkele kindcentra geld voor activiteiten die onder- en buiten schooltijd plaatsvinden, de zgn. 'brede school' activiteiten. Deze kindcentra hebben samen afspraken gemaakt met de gemeente en collega-kindcentra/scholen in de buurt om het brede school arrangement optimaal aan te bieden aan de kinderen. In de begroting 2016 is rekening gehouden met een vrijval van egalisatie middelen uit een investeringssubsidie die de Triade kindcentra in het verleden van de Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht hebben ontvangen in het kader van eerste inrichtingsgelden. Er is voor gekozen om met een stelselwijziging deze investeringssubsidie weg te boeken tegen de aangeschafte activa.

4 Lasten					
4.1	Personele lasten	2016 EUR	Begroting 2016 EUR	2015 EUR	
4.1.1	Lonen en salarissen	10.310.973	13.249.600	10.458.156	
4.1.1.2	Sociale lasten	2.448.843	-	2.346.914	
4.1.1.3	Pensioenpremies	1.193.178		1.286.464	
4.1.3	Overige personele lasten				
4.1.3.3	Overige				
	Dotatie jubileumuitkering	-	8.000	51.956	
	Onttrekking / vrijval jubileumuitkering	-23.945	-	-22.095	
	Inhuur derden	140.434	-	49.311	
	Scholing	185.859	238.800	200.173	
	Kosten BGZ / ARBO	47.187	36.000	42.771	
	Overige	<u>134.282</u>	<u>341.838</u>	<u>197.215</u>	
	Totaal overige	483.817	624.638	519.331	
	Totaal overige personele lasten	483.817	624.638	519.331	
4.1.4	Uitkeringen (-/-)	<u>-671.622</u>	<u>-19.200</u>	<u>-592.003</u>	
	Totaal personele lasten	<u>13.765.189</u>	<u>13.855.038</u>	<u>14.018.862</u>	
Personneelsbestand					
Gedurende het boekjaar 2016 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de organisatie, omgerekend naar voltijdbanen 214 (2015: 221) Het personeelsbestand bestaat in totaal uit 316 personeelsleden, waarvan 82 mensen een voltijd dienstverband - en 234 een deeltijd dienstverband hebben. Het personeelsbestand bestaat uit 278 vrouwen en 38 mannen.					
4.2 Afschrijvingen					
4.2.2	Gebouwen	22.818	34.300	20.610	
4.2.3a	Inventaris en apparatuur	109.174	109.325	104.806	
4.2.3b	ICT	279.122	301.517	211.079	
4.2.4	Leermiddelen	<u>135.629</u>	<u>152.908</u>	<u>148.078</u>	
	Totaal afschrijvingen	<u>546.743</u>	<u>598.050</u>	<u>484.573</u>	
4.3 Huisvestingslasten					
4.3.1	Huur/Medegebruik	112.321	96.000	81.933	
4.3.3	Onderhoud	156.296	146.400	120.003	
4.3.4	Energie en water	218.617	277.883	198.153	
4.3.5	Schoonmaakkosten	445.023	417.492	438.538	
4.3.6	Heffingen	58.902	42.400	59.315	
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorziening	364.500	364.494	332.103	
4.3.8	Overige	<u>19.159</u>	<u>15.900</u>	<u>71.063</u>	
		383.659	380.394	403.166	
	Totaal huisvestingslasten	<u>1.374.818</u>	<u>1.360.569</u>	<u>1.301.108</u>	

De werkelijke huisvestingslasten zijn conform begroting uitgegeven. Op de energielasten is minder uitgegeven dan is begroot. De schoonmaakkosten zijn daarentegen hoger dan begroot. Deze afwijkingen heffen elkaar voor een groot deel op. In totaliteit is er € 14.000 meer uitgegeven aan huisvesting dan begroot, een relatief kleine afwijking ten opzichte van de begroting.

4.4	Overige instellingslasten	2016 EUR	Begroting 2016 EUR	2015 EUR
4.4.1	Administratie- en beheerslasten			
	Administratie en beheer	144.483	130.000	187.676
	Accountantskosten	21.764	11.000	21.357
	Contributie	18.481	22.300	21.829
	Overige	<u>5.556</u>	<u>6.800</u>	<u>9.165</u>
		190.284	170.100	240.027
4.4.4	Overige			
	MR/OR/GMR	5.915	4.500	3.203
	Portikosten/drukwerk/advertentiekosten	9.326	7.100	9.790
	Telefoonkosten	14.752	11.200	13.488
	Culturele vorming	12.944	21.847	6.314
	Zwemgeld	4.766	6.400	6.179
	Lasten project subsidies	17.683	27.075	20.283
	Communicatie	62.082	52.100	72.670
	Lasten techniek subsidie	34.796	-	-
	Overige uitgaven	<u>89.510</u>	<u>60.950</u>	<u>311.778</u>
		251.774	191.172	443.705
	Totaal overige instellingslasten	<u>442.058</u>	<u>361.272</u>	<u>683.732</u>
4.5	Leermiddelen en ICT	<u>682.349</u>	<u>628.800</u>	<u>607.941</u>
5	Financiële baten en lasten	2016 EUR	Begroting 2016 EUR	2015 EUR
5.1	<u>Financiële baten</u>			
5.1.1	Rentebaten	17.718	20.000	27.546
5.1.2	Overige financiële baten	-	-	-
		17.718	20.000	27.546
5.2	<u>Financiële lasten</u>			
5.2.1	Rentelasten	-	-	438
5.2.2	Overige financiële lasten	-	-	-
		-	-	438
	Saldo fin. baten en lasten	<u>17.718</u>	<u>20.000</u>	<u>27.108</u>

C Overige gegevens

C1 Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Ingevolge de Wet op het primair onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

De bestemming van het resultaat 2016 is als volgt

Algemene reserve	251.811
Herwaarderingsreserve	-21.047
Rente t.g.v. bestemmingsreserve (privaat)	2.000
Schenking/gift De Looptank (van vml. Francescoschool)	-4.223
Reserve personeel	-10.296
Bestemmingsreserve De Rank (privaat)	-4.766

Totaal 213.479

C2 Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum 31-12-2016 hebben zich geen noemenswaardige gebeurtenissen voorgedaan.